

MI VAN A MAGYAR ÉS ROMÁN „TŰZVONAL” MÖGÖTT?

A román és magyar nacionalizmus témaköréről szervezett nagyszabású, háromnapos konferenciát a Széchenyi István Szakkollégium. Csíste András IV. évfolyam, áruforgalom szakos diákot, az egyik szervezőt kértük villáminterjúra.

— **Miért épp ezt a problémakört választottátok a konferencia tárgyául?**

— Egy évvel ezelőtt döntöttünk e mellett a téma mellett. Erre ösztönözött bennünket, hogy a múlt tavasszal, az akkori romániai események során különösen élesen vetődött fel a két nacionalizmus ellentéte. A szakkollégium tagsága ráadásul az átlagosnál intenzívebben került szembe a problémával, mivel akkoriban erdélyi diákok jártak nálunk, és a kollégisták szokásos erdélyi utazásaik során is érzékelhették a fokozódó feszültséget. Lassan hagyományossá válik, hogy minden évben rendezünk egy nagyobb konferenciát, melyen célunk egy, a politikai közéletet foglalkoztató kérdéskör tudományos igényű megvitatása. Fél évet vett igénybe a szponzorok előteremtése, és az előadókkal való egyeztetés.

— **Hogy látod két nap után: hozzájárult a tanácskozás a román-magyar ellentétek enyhítéséhez?**

— Meglehetősen vegyesek a benyomásaim. Előadónként és témánként is differenciált a kép. Az első nap eléggé kiélezett hangulatban ért véget.

Magyar részről több szemrehányó előadás, felszólalás hangzott el, egyfajta panaszáradat zúdult a hallgatóságra a magyar és román kultúra és politika eltérő jellegére, módszereire vonatkozóan. Jellemző, hogy ez a „kritika” a két kultúra nagyjainak szembeállításáig is elment.

Szerencse, hogy a második nap oldotta ezt a hangulatot. Román részről a jelenlegi rendszer liberális ellenzékének képviselőit hívtuk meg. Nem volt szerencsés olyasmiről hibáztatni őket, amiért nem felelősek; nem lett volna jó, ha ezzel lehetséges szövetségeseinket bekényszerítjük a sajátos román „tűzvonal” mögé, amin keresztül aztán nagyon nehéz lett volna újra kapcsolatot találni. A vasárnap délelőtti és délutáni előadások, elszakadva a napi politikától, a probléma mélyebb régióira, származására mutattak rá. Konklúzióként felhívták a figyelmet arra, hogy milyen hasonló, mennyire azonos a két érvelési mód, az egymásról alkotott kép. A délután ezután már a közös nevező keresésének jegyében telt el.

— **Mi volt számodra a konferencia legfontosabb gondolata, és mit tartasz a legfőbb általános tanulságnak?**

— Számomra mindenképpen az a legfőbb tanulság, hogy nem lehet a mai konfliktusokat a történelembe vetíteni, az úgynevezett „történelmi jog” alapján megoldani. Szokásos ez a „problémakezelés” a mi régióinkban, és úgy vélem, egyik legfontosabb oka a hibás ellenségeknek, a felesleges ellenségeskedésnek.

A konferencia szervezésével kapcsolatban úgy látom, hogy jobb lett volna több magyarországi magyar és romániai román előadót meghívni. Nem került sor igazán a magyar nacionalizmus tárgyalására. Úgy vélem, mindannyiunk számára megszívlelendő, amit Tamás Gáspár Miklós és Claude Karnoouh fogalmazott meg a legvilágosabban, nevezetesen, hogy mi, magyarok (is) jobbnak tartjuk a saját előítéleteinket másokénál.

K. S.

Kiállítás

Paál Valéria, miskolci festő, miskolci és debreceni kiállításai után most Budapesten, a Közgazdaságtudományi Egyetem aulájában mutatkozik be. Tájképeket fest, képeinek legjellemzőbb tulajdonsága a színekkel való játék. A vörösbarna a kedvenc színe saját bevalása, szerint, ezzel szeret a legjobban dolgozni. A táj valóságú ábrázolásán kívül fest modern képeket is; kísérletező kedvű művész, hiszen az olajfestményeken kívül selyemfestményeket is készít. Selyemfestményeire a virágmotívumok a legjellemzőbbek; ezeket is megcsodálhatjuk majd a február 25-től március 1-éig tartó kiállításon, amely a Támpont gondozásában jön létre. A képek a helyszínen megvásárolhatók, személyi igazolvány ellenében részletre is!

Hallgatók reformpályázaton

A HT által kiírt pályázatra érkezett dolgozatok: Pinczés Erika, Kemény Szabolcs; Esztervetelek az egyetemi reformról; Rátfai Attila, Váradi Balázs; Gondolatok az egyetemi reformról; Rátkai János, Venczel Adrienn; Javaslatok az egyetem fejlesztésére; Mayer Győző; Javaslat az egyetemi nyelvoktatás megreformálására; Vajda Éva, Eső Péter, Hamecz István; Pályázat a hallgatói tagozat számára; Darvas Zsolt, Keplédi And-

rás; Az oktatásfejlesztésre vonatkozó pályázat; Mayer Győző, Rozgonyi György; Az egyetem továbbfejlesztésének irányelveiről, a finanszírozás, a tanárértékelés, hallgatói „beleszólás” problémájáról; Molnár Piroska, Török Mihály; A hallgatói tagozat egyetemi oktatással kapcsolatos pályázata; Molnár Piroska, Török Mihály; A hallgatói tagozat egyetemi nyelvoktatásával kapcsolatos pályázata.

HÁBORÚ: súlyos következményekkel

Az Öböl menti háború katonai vonatkozásairól Nógrádi Györgyöt, a védelem-gazdaságtan tanszék munkatársát kérdeztük.

— A háború első három hete után nyilvánvalónak látszik, hogy a világ szinte összes katonai szakértője tévedett az összecsapás menetének megítélésében. Konfucius egy mondaniasa jut eszembe: Nem az a nagy tábornok, aki 1000 csatát megjut eszembe; Nem az a nagy tábornok, aki csata nélkül megnyeri a háborút. Ez a konfliktus nehezebb lesz, mint amilyenek első pillanatban látszóttak, és ennek megfelelően mind politikailag, mind gazdaságilag nagyon sokba fog kerülni a résztvevőknek. (Szakértők szerint napi 1 milliárd dollárt költenek rá.)

A térség soha többé nem lesz az, ami volt, hogy csak a legkézenfekvőbb kérdéseket említsen: Ki fizet jótétet Kuvaitnak? Kik fognak dolgozni a kuvaiti gazdaságban a palesztinok helyett? A háború következtében tartós USA-jelenléttel kell számolnunk a térségben. Ettől csak úgy szabadulhat a nagy gazdasági gondokkal küzdő Egyesült Államok, hogy — Latin-Amerika mintájára — megpróbál konszolidálni, a demokratikus játékszabályokat elfogadó rendszereket hatalomra segíteni a régióban.

Egy további katonai következménye a konfliktusnak, hogy a kelet-nyugati viszonyokat illetően enyhülő világban arra számíthatunk, hogy a jövőben a világ hadseregei ilyen háborúkon keresztül is megpróbálják majd bizonyítani létjogosultságukat.

K. S.

A TEMPUS új lehetőségei

Bővült a TEMPUS kínálata egyéni pályázók számára a nem diák kategóriában. Az oktatók eddig is pályázhattak arra, hogy vendégtanárok legyenek a TEMPUS keretében megpályázhattak támogatást külföldi gyakorlatok növelésére 1 hónaptól 1 évig tartó időszakra, és segítséget kérhettek külföldi felsőoktatási intézmények legkülönbözőbb célú látogatásához (például tananyagok előkészítéséhez, konzultációkhoz, információgyűjtéshez, tapasztalatszerzéshez). Ezek a lehetőségek kis megszorítással nyelvtanároknak és az egyetem adminisztratív dolgozóinak egyaránt elérhetőek továbbra is.

Ami új: mostantól ismeretük korszerűsítésére, új tudás

megszerzésére vagy a régi fölrésztésére is adhat anyagi támogatást a TEMPUS. A lehetőségek széles körűek: nyelvtanulás, kongresszuson, tudományos szemináriumon, tanácskozáson való részvétel egyaránt szóba jöhet. Minimum 1 hetes, maximum 6 hónapos program pályázhat. A TEMPUS anyagi segítsége ki terjed az utazás, a szállás, a létienntartás, a betegbiztosítás, a nyelvi előkészületek költségeinek biztosítására. Az adható legnagyobb összeg 9000 ECU a hat hónapra összesen, illetve ennek arányos része a program hosszától, a fogadó ország és intézmény jellemzőitől függően.

A pályázatok beadási határideje: március 15.

Új számítástechnikai labor hallgatóknak!

Kifejezetten az oktatási, hallgatói igények kiszolgálására hozta létre a gazdálkodási kar új számítástechnikai laboratóriumát. A 12 terminálos rendszer telepítése 2,9 millió forintba került, aminek finanszírozását a Honvédelmi Minisztérium támogatása tette lehetővé. Mészáros Tamástól, a kar dékánjától megtudtuk, hogy a labor legfontosabb feladata, hogy lehetővé tegye a számítástechnika alkalmazását a felsőbb évek oktatásában, a szakképzésben. A számítástechnikai labor a főépületben van, könnyen hozzáférhető. Ennek megfelelően egyrészt tanteremként fog működni, a tanárok és diákok a szaktárgyak oktatása és tanulása során itt tarthatják néhány órájukat; másrészt könyvtárszerűen is igénybe vehető lesz, lehetőséget nyújt a hallgatók számára tanulmányaikkal kapcsolatos számítástechnikai feladatok megoldására. Mindkét funkciót kielégítését segítheti, hogy a rendszer bekapcsolódik az egyetemi és a posztai számítástechnikai hálózatba is.

A laboratóriumot február 8-án nyitották meg, az eseményre meghívták a kar minden oktatóját.

K. S.

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXIV. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

ÁRA: 5 FORINT

1991. FEBRUÁR 13.

(Folytatás az 5. oldalon.)

Állami támogatások a tanév második felében

Mint arról a Közgazdász legutóbbi számából értesülhettek, idén tovább emelkedik a hallgatók állami támogatása. Ez azt jelenti, hogy 1991-ben hallgatónként átlagosan 48 864 forint támogatást kap az egyetem. Az összeg felhasználásának időbeli ütemezése és jogcímei szerinti felosztása az egyetem diákjóléti bizottságának hatáskörébe tartozik.

Az EDJB január 28-ai ülésén a következő döntéseket hozta; az egyetemi szabályzat alapulvételével:

— az alaptámogatás pestieknek havi 1900 forint, vidékieknek 2850 forint lesz.

— A szociális támogatásokat a szeptemberben beadott kérvények alapján az évfolyam DJB újból megállapítja. Új kérvényt csak azoknak kellett beadni, akiknek szociális helyzetben jelentős változást történt. A rendszeres szociális támogatás összegét 3000 forintban maximumtúl, ez alól csak az árva és a gyermekes hallgatók képeznek kivételt. Jelentősen kibővült viszont a támogatásban részesülők köre: 6000 forint egy főre jutó jövedelem alatt, mindenkinél megvizsgáltuk a támo-

gatók folyósításának jogosságát. (— Ez persze nem jelenti azt, hogy minden e kategóriába eső hallgató kap is e címen támogatást.)

— Az alberti támogatás összege 200 forinttal emelkedik.

— A kiemelt ösztöndíjra fordítható összeg havi 386 ezer forint; ennek felosztásáról az EDJB a beérkező pályázatok alapján dönt.

— A februárban végző hallgatók postán keresztül kapják meg utolsó havi járandóságukat.

Sajnos a tanulmányi ösztöndíjakkal kapcsolatban még semmilyen információ nincs. A következő számban talán már ismertetni tudjuk az évfolyamátalagokat, illetve az ösztöndíj kiszámításához szükséges szorzókat. Azt azonban már most is tudni lehet, hogy az ösztöndíjakkal nem lesz olyan jelentős emelkedés, mint a többi kategóriánál, ugyanis az emelkedés nagy részét „elviszi” a belépő új évfolyam. Ez azt jelenti, hogy csak mintegy 10-15 százalékos növekedés lesz majd érezhető.

EDJB

VÁLTOZNI... KELL!

Ha az egyetem rövid időn belül nem alakítja át önmagát jelentős mértékben és nem alkalmazkodik a változó

körülményekhez, akkor vagy lassú agónia vagy gyors dicsőtelen bukás vár rá.

Képzelt beszélgetések eldugott szegletekben:

Pista, hallottad a legújabbat? A minisztérium nem csak hogy havonta utalja át a folyó költségeket, hanem... pedig az én pénzemem kívül az egyetemem is eszi az infláció... a kollégiumot nem újítják fel, pedig a WC-ben leszakadt a fél plafon... örvendetes, hogy annyit publikál a nyelvi intézet az albán népművészet témakörében. — Kösz, most adtam le az angol nyelvet... Ákos kiment Zürichbe, azt mondta, hogy szeret tanítani, de a családot is el kell tartania valamiből... K.-nak most jól megy, 2 éves adószakértői tanfolyamot szervez, P.-t is magával vitted... a tanszék csak 50 embert tud fogadni a 120 jelentkezőből, a tanács azt találta ki, hogy ha fele annyi a kö-

telező tárgy, akkor mindenkit tudnak okítani... Ne félj, Lajos! Van olyan szakirány, ahová bárkit bevesznek, csak jelentkezzen. Aztán mehetsz valamelyik haladó élüzembe aktakuckacnak havi hétézerért... Mit ebédelsz? — Rántottát, de nem tiltakozásképpen, csak úgy... az államtitkár pedig csak forszirozza azt az egyesülést (alternatívaként felajánlotta önmagát, mint miniszteri biztost). Mit mondd nekik? — Semmit! Csinaljunk valamit!

Ezek után a feszültség oldása érdekében azt kellene mondani, hogy azért mégsem olyan vézes a helyzet. De nincs így. Az egyetem társadalmi-gazdasági környezetét gyors átalakuláson megy át, amely új követelményeket

támaszt és új kihívások sorát jelenti. Világosan kell őket látnunk, hogy alkalmazkodni tudjunk hozzájuk.

— A csökkenő állami támogatások új forrásokat igényelnek, és változtatásokat a belső gazdálkodás rendszerén.

— Az alakuló piaczgazdaság másfajta követelményeket támaszt a szakemberekkel

szemben, ami — összhangban a hallgatók igényeivel — kikényszeríti az oktatás tartalmi reformját.

— Igazodni kell (diplomával, képzési szintekkel) a nyugati oktatási rendszerekhez, ha azt akarjuk, hogy a BKE nemzetközileg elismert egyetem legyen.

— Az egyetemnek

meg kell tartania jó oktatóit

és egyedi profilt kell kialakítani, hogy megőrizhesse kiemelkedő helyét a magyar felsőoktatásban és a közzgazdászokéban.

Ráadásul a fenti célokat nem lehet külön-külön megvalósítani. A források összefüggenek a tanárok díjazásával, a diploma milyensége az oktatás tartalmával. A küldöttgyűlés helyesen ismerte fel, hogy minden nehézség ellenére szükség van egy összefogott, átgondolt reformkonceptióra. A kudarcért olyan nagy árat kellene fizetnünk mindannyiunknak (tanár, diák egyenlően), amit nem engedhetünk meg.

Nem hiszem, hogy a fenntiekkel bármilyen eredetileg voltam volna. Akkor mégis miért van az, hogy a szükséges

változások keresztülvitele olyan nehézségekkel jár és annyi ellenállást szül, hogy

(Folytatás a 3. oldalon.)

Válaszút előtt a harmadévesek

A tantervi előírások szerint 7. félévtől szakirányt kell választani a harmadéves hallgatóknak.

A szakirányok komplett anyagait a központi könyvtárban, dékáni hivatalokban, valamint a HT-irodában találhatók meg.

Az előzetes jelentkezéseket február 20-ig kell leadni az illetékes dékáni hivatalokban.

Fotó: Forrai Zsolt

Így lettem rektori biztos

Kerekes Sándor személyében új gazdája van a kollégiumi ügyeknek. Hosszú ideje aktuális volt már ez a megbízás.

— Igen — feleli —, másfél évvel ezelőtt fölvetődött már,

hogy legyen ifjúságpolitikai rektorhelyettes az egyetemen, aki a KISZ megszűnte utáni helyzetben kezelné többek között a diákszervezetek pénzügyeit és ellátna a kollégiumok felügyeletét is. Az akkori HT erre engem javasolt. Az egyetemi tanácsi üléseken is állandóan fölmerült a kollégiumi ügyek rendezetlensége, ezért alakítottak egy bizottságot a helyzet fölülvizsgálatára, aminek én voltam az egyedüli oktató tagja. Kuzsa, szövevényes jogköröket tártunk föl. Ez nagyrészt abból a korábbi álláspontról adódott, ami szerint

A pályázatok az egyetem reformpártiságát bizonyítják

Némi fejtörést okoz a reformbizottságoknak, hogy vannak bizottsági tagok, akik nem vesznek részt a testületek munkájában. Az oktatásfejlesztési és a pénzügyi bizottság úgy döntött, hogy megkerdezi az ülések állandó hiányzóit, akarnak-e, tudnak-e valamilyen feladatot vállalni a hátralévő rövid idő alatt. Ha nem, akkor nem számítanak rájuk a továbbiakban.

A pénzügyi, menedzselési kérdésekkel foglalkozó munkacsoport tagjai elkészítették azokat a mélyinterjúkat, amelyekben az egyetem gazdasági és adminisztratív vezetői számos információt adtak területek működéséről, problémáiról, és sok változtatási ötletet vetettek fel. A gazdasági igazgatóság február elején bocsátotta a bizottság rendelkezésére az egyetemi működést reprezentáló adatsort. Mivel lehetnek pályázók, akiknek az egyetem gazdasági rendszerének megváltoztatására, vonatkozó javaslatok megtételéhez szükségük van ezekre az adatokra, ezért a bizottság úgy döntött, hogy február közepéig még elfogadja a hozzá benyújtott pályaműveket.

Az oktatásfejlesztési bizottság február 1-jei ülésén elsőként a beérkezett pályázatok elbírálásának módját beszélt meg. Megállapodtak abban, hogy a beérkezett pályázatok mindegyikét átnezi a bizottság minden tagja, de a pályázatoknak lesz egy írásos véleményt is készítő tagja. A pályázatok megvitatásának időpontja február 15-e, amikor is azokat a hozzájárulás sulya szerint csoportosítják. A beérkezett pályázatok a következők: Andor László: Az újabb képzéskorszerűsítési hullámról és egy lehetséges egyetemi struktúráról; Pásztor Miklós és Komocsin Sándor: Alternatív egyetemek rendszere. Javaslat az egyetem alapvető működési módjára; Janszó Já-

nos: Idegen nyelvek oktatása a BKE-n; Papp Judit, Varga Tibor: A BKE nyelvi képzési rendszerének szervezeti és tartalmi megújítása; Kun László: A BKE nyelvi képzésével kapcsolatos képzéskörhöz; Fáy Árpád: Dolgozat a BKE képzési, szervezeti és pénzügyi-gazdálkodási koncepciójának kialakításához c. pályázatra; Csató Tamás, Hrubos István: A BKE képzési rendje koncepciójának kialakítása tárgyában, a prozemináriumi oktatási forma helyéről és szerepéről; Szarvas László: Javaslat a közgazdász-politológus képzés beindítására; A filozófia tanszék munkatársai: A BKE filozófia tanszékének képzésben elfoglalt helyzete kialakítására; Móczár József: A BKE képzési és szervezeti koncepciójának kialakítására; Gazdálkodási kar: A BKE gazdálkodásokról. Stratégiai fejlesztési terv; A külgazdasági világgazdasági és a nemzetközi tanszék közös reformjavaslata; Bába Ágnes, Lukács János, Veit József: A számviteli oktatás helye a BKE tantervében; Magyar-Beck István: A gazdaságpszichológiai oktatásról.

Chikán Attila a bizottság köszönetét fejezte ki minden pályázónak, hogy véleményükkel, elképzelésükkel hozzájárulnak az egyetem átalakulási tervéhez. Véleménye szerint a reformfolyamat, a bizottsági munka széles körű elfogadását is jelentette, hogy ennyien pályáztak ilyen sokféle témában és sok helyről.

A bizottság vezetője tájékoztatást adott arról, hogy a szervezetelemzési bizottsággal tartandó közös vitautlás időpontja február 12-e lesz, ahol az ülésen a szervezetelemzési bizottság legutolsó anyagának megvitatására kerül sor, s ahol a két bizottság egyeztetni nézheti. Az együttes ülésen az oktatás fejlesztési bizottság általános tájékoztatást ad a képzési struktúra tervéről.

Felvetődött az ülésen, hogy az átmeneti időszakról mind eddig nem esett szó, ezt pedig megkerülni nem lehet. A bizottság egyeztetett abban, hogy a január 5-i vezetői értekezleten a Chikán Attila által képviselt véleménynek megfelelően továbbra is

amellett foglal állást, hogy a szakirányok indítását el kell halasztani egy fél évvel

és, hogy a javaslatról az egyetemi tanácsnak kell döntenie. Ezt követően a bizottság ráterti az üzleti képzés irányi tematikájának megvitatására. A téma előterjesztője Dobák Miklós volt. A bizottság nagy előrelépésnek tartaná, ha rögzítésre kerülne a Nyugat-Európában fontos business tárgyak. Mint elhangzott, megszületne az a nézet, hogy a nyugat-európai és az észak-amerikai tankönyvek nem konformak a magyar gazdasággal. Eppen ezért

le kellene fordítani egyes területekhez az alaptankönyveket, területeknek legalább ketőt.

Ezek a tankönyvek azonban nem helyettesíthetik a tananyagot. Ezzel a javaslattal a bizottság egyetértett. Lengyel György véleménye szerint a szakirányok kérdésében radikálisnak kell lennie a bizottságnak, s harcolni kell azokért, amelyek kellenek, de még nincs rájuk kapacitás.

A bizottsági ülésen szó volt még a posztgraduális képzés-

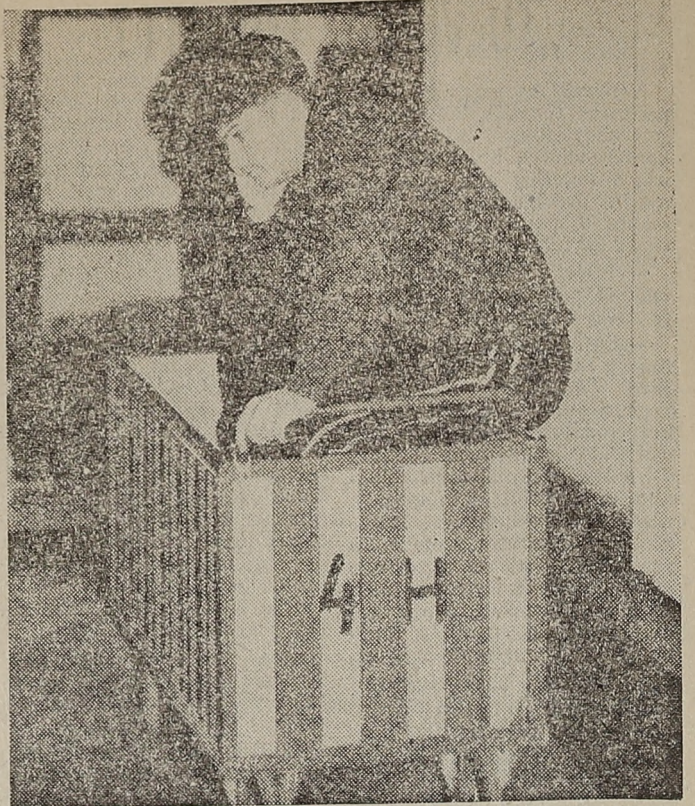
ről. Itt a jelenlegi kari elkülönülést nagyon szerencsétlen megoldásnak vélik. Úgy döntöttek, hogy meg kell vizsgálni a posztgraduális képzést egy írásos javaslat alapján, amelynek elkészítésére Tóth Ferencet kerik fel.

Az oktatásfejlesztési bizottság február 8-án is ülésezett. A szakirányok pontos ideje és száma a képzésben nem dől még el, ezért a bizottság először arra a problémára keresett megoldást, hogyan induljon az 1991/92-es tanév őszi féléve. Rövid vita után rájöttek a megoldásra; azt javasolják, hogy

a hetedik félévben szakiránytárgyak helyett a választható törzstárgyakból állítsák össze programjukat a hallgatók.

Erről a témáról a bizottság megbeszélést folytat a hallgatókkal, a találkozó ideje február 21. délután 2 óra. A bizottság ezután az eljövendő nyelvtanítást vitatta meg, amivel kapcsolatban sikerült megállapodni az alapelvekben. Ülése végén a testület a Sárközy-bizottsággal való találkozásra készült föl.

Porschéről álmodom...

Gyerekkocsi

„POL POT” - megyéből jöttem

Megnyerő külsejű fiatalember lép a rektoriba. A rektorhelyettes urat keresi átjelentkezési ügyben. Így aztán ketten várunk rá. S, hogy gyorsabban teljen az idő, megszólítom.

— Honnan akarsz hozzánk átjelentkezni?

— A József Attila Tudományegyetemről. Tar Imre vagyok — mutatkozik be — ötödéves tanár szakos Szegedről.

— De hát akkor percekben belül diploma lesz a kezében. Nem akarsz tanár lenni?

— Sajnos, állás nincs. Történelem-földrajz szakos tanár hat-hét kell az egész országban. Budapesten, legfeljebb, ha kettő, Fejér és Csongrád megyében egy sem. A feleségemnek talán lesz állása egy kereskedelmi szak-középfiskolában, itt, Pesten.

— Hogy jutottál arra a gon-

dolatra, hogy most a Közgázón kezdjed el a tanulást?

— Ha már nem lehetek tanár, akkor úgy gondoltam, miért ne csináljam azt, amit szeretek. A szegedi egyetemen demonstrátor voltam a közgazdasági (volt polgárd.) tanszéken. Ezért aztán nem állt tőlem távol az, amit a közgázón tanítanak. Szívesen is maradtam volna a JATE-n tanítani, de egyelőre inkább elbocsátanak, mint bárkit is felvesznek.

— Mi a terved a közgázossal kapcsolatban?

— Határozott elképzelésem van. A közgazdaság-tudomány és a társadalomtudomány nagyon érdekel. Annak idején nem véletlenül választottam a történelem földrajz szakot is. Itt a közgázón, ha sikerül az átjelentkezésem, a társadalomtudományi karon szeretnék szakosodni. Ezenkívül nyelveket akarok tanulni. Fél-embernek érzem magam jelenleg nyelvtudás nélkül.

— Ha újra diák leszel, mi-ből fogsz élni ebben a nehéz gazdasági helyzetben, hol fogsz lakni?

— Pesti vagyok, csak Szegeden tanultam, ahol albertletem laktunk a feleségemmel. Itthon az édesanyáméknál fogunk lakni. Anyagilag persze nem támaszkodhatok rá, édesanyám egyedül él, és a nyugdíja mindössze 4500 forint. De ez nem lesz gond. Eddig is mindig tanítottam a tanulás mellett, ezután is lesznek majd tanítványaim.

— Mi hír járja a közgázóról tifelétek? Talán ismerőseid is vannak köztük?

— A közgázóról sok mindent tudok, például, hogy megreformálták az oktatást. A legújabb korszerűsítésről nem sokat hallottam. Csupán annyit, hogy most fölülről lefelé próbálnak reformálni, ami meg kell hogy mondjam, rossz emlékeket ébreszt bennem. Azt is hallottam, hogy mindenkit elbocsátanak, aztán lehet majd újra pályázni az oktatóknak. Sok hallgató ismerősöm van itt. Annak idején a felsőoktatási KISZ utódszervezetének, az UDSZ-nek a létrehozásában együtt dolgoztam Bajnai Gordonnal, aki most utolsó éves nemzetközi szakon, és Horváth Gyulával, a közgáz volt KISZ-titkárával. A szervezetben országos ügyintéző voltam Gordonnal együtt.

— Ezek szerint érdekel a politika?

— Elsősorban a szociális elvek iránt vonzodom. Sajnálom, hogy az MSZP, amelynek létrejötténél én is bábáskodtam a szegedi alakuló ülésen, mint szervező, nem igazán képes ezeket az elveket képviselni. Nem voltam korábban sem párttag, és most sem vagyok egyetlen pártnak

sem a tagja, elsősorban azért, mert ma az MSZP-ben az elvek és a gyakorlat elég távol állnak egymástól, mint ahogy általában minden párt esetében is. De aktívan figyelem a történéseket, azonban, ami történik, nem igazán tetszik.

— Öt évet töltöttél Szegeden. Gondolom, meghatározó élmény volt ez az idő az életedben, hiszen Szeged a közelmúltban is egyik bölcsője volt a rendszerváltást szorgalmazó nézeteknek.

— Valóban. Szeged szellemi szempontból nyitott városnak számít, elvégre az ország második vagy harmadik városa. A rangsor körül mindig vita van Debrecen és Szeged között. A JATE pedig kifejezetten szellemi oázisnak számít a városban és a megyén belül. Örökös harcban állt az egyetem elítje a környezet elnyomó jellegével. Nem véletlenül hívták ugyanis Csongrád megyét „Pol Pot”-megyének. Volt kívül szemben állni a szellemi elitnek, a megye és a város volt pártállami vezetőire gondolok. Azt kell hogy mondjam azonban, hogy sajnos mostanra elvesztette ezt a szellemi jellegét. A városban az országos választásokat követően a konzervatív népi-nemzeti vonal kerekedett felül. S noha a helyhatósági választással a liberális jelleg erősödött, gyökeresen azonban nem változtatott a helyzeten. Nem érzem benne a lehetőséget, még az egyetemen belül sem.

— Megváltozott volna az egyetem arculata is?

— Szétesnek a mozgalmak, nincsenek önszerveződések az egyetemen. Teljesen atomizált a közélet, mindenki inkább befelé fordul. Akik korábban a szellemi élet élvonalában voltak, mára teljesen pesszimisták lettek. Azt mondják: nem értünk el semmit. Ez persze nem igaz. Ilyen jelenleg a hangulat a kollégiumban is. Vallási csoportok, szekták alakultak. Mindez következik véleményem szerint abból, hogy ha az emberek elfordulnak az őket körülvevő világtól, akkor már nincs semmi, ami megfoghatná őket, csak a vallás. Egyáltalán nem érződik a nyitás lehetősége. A változás talán egyedül a bölcsészkaron érzékelhető, kevésbé a jogin, de a TTK szinte változatlan.

— És te magadon mit tapasztalsz a rendszerváltás után?

— Befejeztem az UDSZ-szel kapcsolatos szervezőmunkát, és megpróbálom a saját életemet rendezni. Miután állásom nincs, szeretném megpróbálni a közgazdász pályát, amit tulajdonképpen a tanári működéssel már el is kezdtem.

H. E.

Posztgraduális képzés nemzetközi együttműködéssel

A posztgraduális képzés számos újdonságot kínál az érdeklődő szakembereknek máris, és a közeljövőben további kurzusok indulnak.

Szeptemberben befejeződik az a három féléves intenzív moduláris képzés, amely a mannheimi egyetemmel szoros együttműködésben folyik. Az intenzív oktatás az alapidipómával együtt érvényes szakosító jellegű menedzserdiplomát ad. Szerepel benne mannheimi részképzés, német vállalatnál eltöltendő szakmai gyakorlat és német vendégprofesszorok előadásorozata. A tananyag oktatás is németül történik, a hallgatók németül vizsgáznak. Előreláthatólag tizenegy diák kap diplomát itt. A tapasztalatok alapján hasonló tematikával magyar nyelvű kurzust is szeretnének indítani a közeljövőben.

A TEMPUS-programba való bekapcsolódás a karon szin-

tén a menedzserképzéshez kapcsolódik. Március végén a dublini Trinity College a Vezetésképző Intézettel karöltve indít hathetes intenzív programot. Ebben egyetemünk több tanszékének munkatársai mellett holland és belga vendégprofesszorok is szerepelni fognak. Az első, kísérleti jellegű szakasz hároméves közös munka bevezetője. A cél, hogy egy posztgraduális jellegű általános menedzserképzés alapozásra három speciális diplomát nyújtó szakirány épüljön fel: lesz egy, a mannheimihez hasonló jellegű képzés, egy környezetvédelmi menedzser szakirány, valamint egy makroregionális gazdaságirányító szakembereket megcélzó program. A színvonal remélhetően itt is magas lesz. Nagyok az oktatókkal és a hallgatókkal szembeni követelmények, de enélkül nincs esély arra, hogy a Trinity College posztgraduá-

lis MBA kurzusára épülő hazai programváltozatok versenyképesek legyenek. Érdeklődéséknél említhető, hogy a menedzserképzés általánosan elfogadott tandíja ma heti 13-15 ezer forint, ez a program a TEMPUS támogatásának köszönhetően ennél olcsóbb lesz. Úgyelni kell azonban arra is — mint Hámosi Balázs dékán elmondta —, hogy ne szabják túl alacsonyra az árat, mert a menedzserek körében az olcsóság gyanús. A jelentkezések most folynak, várhatóan húsz körül lesz a létszám.

Ugyancsak a napokban indul egy hosszabb távon szintén rendkívül ígéretes együttműködés első tanfolyama: A rotterdami Erasmus Egyetem, a prágai és a varsói közgazdasági főiskolával és velünk ún. „Joint European Erasmus MBA” képzést és diplomát fejleszt ki. Az oktatás Budapesten, Prágában, Varsóban folyik a négy intézmény oktatóinak és kutatóinak részvételével.

A karon további három program előkészületei is folynak. Az angol kormány Know How Fundjának támogatásával remélhető a doktori rendszer továbbfejlesztése, széles körű összefogással. A korszerűsítési folyamat minden tanszékünk számára komoly feladatokat fog adni. Úgy vélem — mondja Hámosi Balázs —, jó lenne elérni, hogy ebbe a munkába az angol partnerek mellett (ezek lehetnek például a London Business School vagy más angol intézmények (például a Henley Management College) lehet az egyik partner abban a programban is, amelynek célja közös posztgraduális kurzus kifejlesztése. Ebben az együttműködésben is segít a már említett Know How Fund, de emellett alapos itthoni össze-

Kerekdeden

Lengyel Márton Madrid után a közgázon

Az idegenforgalomban 10 millióan dolgoznak a világon

Lengyel Márton vezetésével idegenforgalmi kutatócsoport alakult az egyetemen.

— *Ugy hallottam, hogy őnt a rektor hívta ide tanítani. igaz ez?* — kérdeztem Lengyel Mártont.

— Igaz. Szabadságon voltam itthon, akkor keresett meg Csáki Csaba azzal az ötlettel, hogy ha hazajövök, csináljak itt egy idegenforgalmi tanszéket. Akkoriban másodszor dolgoztam Madridban az Idegenforgalmi Világszervezet (WHO) központjában. Először '83-ban vállaltam ott munkát, miután az akkori Tavasz Pesztiválon volt egy folklor-tanácskozás, ahol több, a hatalom számára népszerűtlen hozzájáruló nemkívánatos dolgokat feszegetett, s ettől én, a fesztivál kezdeményezője is szalonképtelen lettem. Másodszor 1986-ban kerültem Madridba. Ennek előzménye az, hogy központi döntés értelmében a VII. ötéves tervben nem szerepelt a turizmus támogatása. Nekem pedig meggyőződésesen volt, hogy a versenyképtelen iparral és a nehézségekkel küzdő mezőgazdasággal szemben a turizmusban vannak lehetőségek. Azt mondtam, ha két nehézipari rekonstrukció költségvetését megkapom, és attól kezdve szakmai szempontok

értékesülnek az idegenforgalomban, akkor öt év alatt megduplázom a turizmus bevételeit. A gondolatot felsőbb szinten elvetették, hiába értett vele egyet Nyers Rezső, s hiába támogatta az országgyűlés kereskedelmi bizottsága, ez kevés volt. A történetet megszéllőztette a sajtó, erre kirúgtak. Így '86-tól '90-ig újra Madridba kerültem. Szakterületem az oktatás és szakképzés lett, kidolgoztuk az Idegenforgalmi Világszervezet új oktatáspolitikáját.

— *Az idegenforgalmi képzésnek — legalábbis Magyarországon — nincsenek hagyományai.*

— Másról is a munkahelyi képzés dominál, nemigen tudják, hova tegyék a turizmus oktatását, sok szakágának nincsen képzése. Pedig az idegenforgalomban a világon 10 millióan dolgoznak, alapvető tehát, hogy legalább valamilyen előképzés elérhető legyen a nemzetközi adminisztráció, a turizmus-menedzsment, a pedagógusképzés, a nemzeti idegenforgalmi szervezetek területén. Ezt kezdtük el szervezni Madridban. Hamarosan WTO-központok alakultak jó néhány nagy egyetemen, így például a Sorbonne-on, Zág-

rában, Rómában, Tangerben, Calgaryban, az USA-ban. Rövid kurzusokat, komplett képzést, levelező tanfolyamokat, posztgraduális képzést kínálnak, és elméleti munka is folyt: összegyűjtöttük a világ tapasztalatait a turizmusban.

— *Ilyesajta tanszék jött létre?*

— Időközben sok minden megváltozott a közgazdasági egyetemen, a tanszékéről szóló döntés egyre húzódtott, végül kiderült, hogy a kutatócsoport az egyetlen szalonképes forma. Pénzt ehhez sem adtak, adminisztrátorunk sincs.

— *Fő és másodszaki irányítást kívánják indítani a képzést. Mit fognak tanítani?*

— A tantervünkél senki nem tud ma jobbat a világon. Gond a tananyaggal és az oktatásmóddal van. Amit tanítani fogunk, az nagyrészt a WTO-anyagok magyar eset-

tanulmányokkal kiegészített változata, és használunk majd néhány főiskolai, továbbképzői tananyagot is. A kutatócsoport négytagos stábjában a nemzetközi érdeklődés következtében kibővül, a New Hampshire-i egyetemről lesznek vendég-professzoraink, és máshol, így például a Sorbonne-on is érdeklődnek a munkánk iránt. A turizmus marketingje az Egyesült Államokban a legkorszerűbb, ehhez célszerű igazodni, ezért kézenfekvő, hogy USA-beli tanárok oktassanak majd.

— *Tájékoztatójukban az szerepel, hogy legfőbb 30 diákkot vesznek fel, és feltételeket is szabnak a jelentkezők számára. Milyen alapon fognak válogatni?*

— Ebben a szakmában a nyelvtudás kulcskérdés. Aki ide jelentkezik, annak tudnia kell annyira angolul, hogy megértse az angol nyelvű előadásokat, tudjon olvasni és vizsgázni angolul. Az általános benyomás, a fellépés, a modor szintén fontos a turizmusban, ezt is figyelembe vesszük, s azt is próbáljuk felmérni, az idegenforgalom melyik részterületére lesz igazán alkalmas a jelölt. A harmincas létszám fizikai korlát, ha szükséges, egy kicsit el tudunk tőle térni. Tudom, hogy a feltételek miatt jó néhány diáknak nincs esélye erre a képzésre, de előnye ennek a kikötésnek, hogy a színvonal ezáltal magasabb lesz. Arra törekszünk, hogy diplománkat elismerje a világ, ennek egy módja az lehet — bár erről még nincs megállapodásunk —, hogy diplománkon a New Hampshire-i egyetem pecsétje is szerepel majd.

M. G.

VÁLTOZNI... KELL!

(Folytatás az 1. oldalról)

már az egész sikere válik kérdésessé?

Mindenekelőtt nem volt ellentmondásokról mentes, ahogy ez az újabb reformhullám megindult. Nagyon hasznos volt, hogy a küldöttgyű-

lés határozott a bizottságok felállításáról. Csak így kaphattak elegendő felhatalmazást (pénzt, időt) arra, hogy jelentőségéhez mérten foglalkozzanak a problémával. Azonban a küldöttgyűlés elkövette azt a hibát, hogy mintegy

elszigetelte a jelenlegi vezetést a munkáltatóktól

és nem az együttműködést tekintette természetesen, hanem valamilyen oknál fogva „meg akarta védelmezni” a bizottságokat azoktól, akik eddig voltak a változások zászlóvivői és akiknek egyes gondolatai éppen most a legaktuálisabbak. Nem tudni továbbá, ki fogja megvalósítani a kialakított terveket, ha mindenki — szinte pánikszerűen — utasít vissza bármiféle pozíciót az elkövetkező vezetésben. Reméljük rövid idő alatt sikerül hídakat verni a két fél között és kialakul egy normális munkakapcsolat, valamint létrejön egy változások iránt elkötelezett csoport, akik hajlandók (és képesek) végigvinni elképzeléseiket.

tudatosan hozott áldozatok és ésszerű kompromisszumok útján

lehető. Mivel mindenki máshol látja az optimumot, meg kell hát húzni azokat a határokat, amelyek még nem teszik lehetetlenné a reform sikerét.

A BKE oktatási intézmény. Létezik tehát egy olyan szempont, amely kijelöli a feltétlenül szükséges változtatások irányát és határt szab a kompromisszumok mértékének. Ha átlépjük ezeket a határokat, akkor akár bele se kezdünk. Konkrétan néhány példa:

— A Nyelvi Intézet feladata a hallgatók magas színvonalú szakmai nyelvi képzése. Ha ez biztosított, akkor semmi akadálya, hogy tudományos tevékenységet is végezzenek az ott dolgozók. Ha viszont elsikkad az első számú cél, akkor az intézet elszigetelődik az egyetemtől, elfordulnak tőle a hallgatók, talaj nélkül marad. Mindenkinek érdeke, hogy ez ne következzen be.

— A BKE alapvetően közgazdaságtudományi egyetem, de az utóbbi időben megerősödött itt egy-két társadalomtudományi diszciplína is (elsősorban a szociológiára

gondolok). Jelentkezett az az igény, hogy az egyetem ilyen tárgyú diplomát is bocssáson ki. A hallgatóknak és az oktatóknak ez akkor hasznos, ha a papír mögött megfelelő tartalom húzódik meg, vagyis a szakmában nem számít másodrendűnek a diploma és a hallgató el tud majd helyezni kedni vele. Ha nincs így, akkor csak összemoszuk az egyetem profilját másokkal stb. Nem elhúzódó elvi csatározás van szükség, hanem konkrét tartalmi mérlegelésre, ahol valaki bent marad, valaki pedig könnyűnek találta-tik.

— Az utóbbi egy-két év változásai felborították azokat a pozíciókat és fontosság sorrendet, ahogy az egyes tanszékek és intézetek az egyetemen elhelyezkedtek. Az elméleti tantárgyak az alapvető részei lettek, elméleti szakemberekre alig van igény és kevés az érdeklődő hallgató is. A bussineszképzésben pedig jórészt megszünt az ágazati tagozódás, helyét a funkcionális szemlélet vette át. Elkerülhetetlen, hogy kövesse ezeket a változásokat a szervezeti rend,

tanszékeket kell összevonni, erőforrásokat átcsoportosítani.

Mindent még ebben az évben, mert már most látszik, hogy nem képes a jelenlegi struktúra kielégíteni követve

gondolok). Jelentkezett az az igény, hogy az egyetem ilyen tárgyú diplomát is bocssáson ki. A hallgatóknak és az oktatóknak ez akkor hasznos, ha a papír mögött megfelelő tartalom húzódik meg, vagyis a szakmában nem számít másodrendűnek a diploma és a hallgató el tud majd helyezni kedni vele. Ha nincs így, akkor csak összemoszuk az egyetem profilját másokkal stb. Nem elhúzódó elvi csatározás van szükség, hanem konkrét tartalmi mérlegelésre, ahol valaki bent marad, valaki pedig könnyűnek találta-tik.

a gazdaság, közvetlenül pedig a hallgatók igényeit. Nem elfogadhatók az olyan megoldások (márpedig jelen

pillanatban ezek néznek ki), mint hogy a hallgatókat adminisztratív eszközökkel félreirányítsák, vagy az oktatás színvonalát szállítsák le egyes tanszékek érdekében.

Lassan eljön az a perc, amikor nekünk, harmadikosoknak szakirányt kell vá-

lasztanunk, többségünknek kettőt is. Nem lehet túlbecsülni a döntés jelentőségét. 2 év múlva, amikor elkezdődik a nagybetűs, a diplomának már tartalma, a szaktudásnak pedig értéke lesz. A munkanélküliség közepén

szóba se fognak állni egy „általában közgazdász” emberrel.

jó állásokra pedig csak szaktudással és erre alapozott kapcsolatokkal van reményünk szertenni. Ezeket az egyetem alatt kell megszerezni. Ezért azt akarjuk tanulni, amivel boldogulunk, azzal szeretnénk foglalkozni, amiben kedvünket leljük, és nem fogadjuk el, hogy elirányítsanak és leintsenek

992 jelentkezőt adtak le szakirányokra

(a diákok nagy része 2 helyre kellett jelentkezzen). Ezek közül részben a gazdasági karra való jelentkezés volt. Ez részben várható volt, mégis felkészületlenül érte az egyetemi vezetést és a tanszékeket. Kevés a tananyag, az utolsó pillanatokban határozzák meg a szakirányok tartalmát, illetve hoznak újabb szakirányokat. Már az is felmerült, hogy halasszuk el a szakirányok indítását egy fél évvel, hogy be tudják hozni önmagukat a tanszékek. Ez szemintem csak a helyzetet mutatja, de nem tartalmi, érdemi javaslat. Van még fél év szeptemberig, tessék ráhajtani!

A hallgatói igények a gazdasági szakon (a többi szakon) az ipar képes fogadni minden jelentkezőt! Az összes többinél, a legfontosabbaknál képtelenek erre!

Aki hajlik arra, hogy bele nyugodjon a helyzetbe, az nézze meg hova kerülhet (tíz alattiak: áruszakértő, védelemgazdász, termelő anyagi infrastruktúra...!)

Persze reménykedni sok mindenben lehet. Jöttek be új szakirányok pl. a marketing-kommunikáció, vagy a vállalatértékelés, amik talán fel-szivhatják a szakzabban mérhető túljelentkezést. Nemsokára újabb felmérés készül, ami a keretszámokról és az erőforrásokról átcsoportosításáról kezdődő tárgyalások alapja kell hogy legyen. Le kell azonban már most szögeznünk, hogy milyen „megoldások” elfogadhatatlanok a számunkra.

— Burkolt vagy nyílt átirányítás. Nem megoldás, hogy 3. 4. helyre is kérés jelentkezőt, és aszerint osztanak be, vagy hogy addig mondják nekünk, hogy úgy sem jutunk be, amíg mi is lemondunk róla és taktikázni kezdünk. Ez csak a struktúrát

lasztanunk, többségünknek kettőt is. Nem lehet túlbecsülni a döntés jelentőségét. 2 év múlva, amikor elkezdődik a nagybetűs, a diplomának már tartalma, a szaktudásnak pedig értéke lesz. A munkanélküliség közepén

miniket. Tudniillik, ez néz ki most nekünk. Az egyetem nem gondoskodott arról, hogy a most induló szakirányok rendelkezzenek azokkal az eszközökkel, amelyek lehetővé teszik az érdeklődők fogadását (pénz, tanár, tankönyv). Tényszerűen:

Az első felév elején végzett felmérés szerint

kon a kevés hallgató miatt nem jelentkezték problémáik) a következőképet mutatják. A szakirányok a jelentkezések száma szerint 4 csoportba sorolhatók: a frontvonal, a felső és az alsó középmezőny, valamint a kullogók. A frontvonal 4 szakirányból áll, mindegyikre száznál több jelentkező van: marketing (186), pénzügy (153), külgazd. (141), idegenforgalom (129), összesen 609. A felső középmezőny 3 szakirány: áruforgalom (71), vezetés-szervezés (60), ipar (53), összesen 189. A két kategória együtt 798, ami a jelentkezők 80 százaléka. Most jön a meglepetés. A fentiekből csak az alsóbb kategória legkisebb létszámú szakirányára,

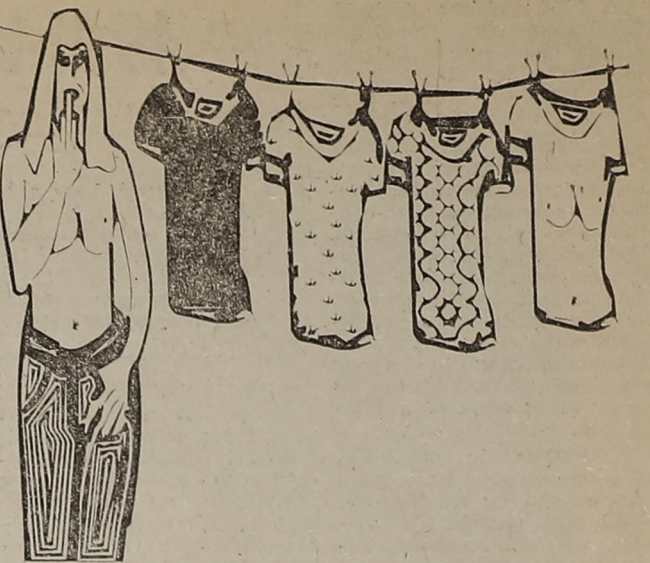
kon a kevés hallgató miatt nem jelentkezték problémáik) a következőképet mutatják. A szakirányok a jelentkezések száma szerint 4 csoportba sorolhatók: a frontvonal, a felső és az alsó középmezőny, valamint a kullogók. A frontvonal 4 szakirányból áll, mindegyikre száznál több jelentkező van: marketing (186), pénzügy (153), külgazd. (141), idegenforgalom (129), összesen 609. A felső középmezőny 3 szakirány: áruforgalom (71), vezetés-szervezés (60), ipar (53), összesen 189. A két kategória együtt 798, ami a jelentkezők 80 százaléka. Most jön a meglepetés. A fentiekből csak az alsóbb kategória legkisebb létszámú szakirányára,

konzerválni akarók érdeke. Valódi, érdemi változtatásokra van szükség! Nem megoldás, hogy megfosztanak minket burkolt módon választási lehetőségeinktől. Ilyen lépés lenne pl., hogy csak egy szakirányt kell felvenni. Nem könnyítés a diák számára, hiszen kötelező óraszámát ki kell töltenie ez után is sok-sok aprósággal (ld. blokkok és alternatív tárgyak). Ez a rendszer egyes tanszékek terhelését csökkentené, fele annyit kellene tanítaniuk, másoknak pedig, akik tárgyait kénytelenek lenni felvenni, tanulókat, vagyis a legitimitást biztosítaná.

(Az első bekezdést ajánlom mindenki figyelmébe, aki jelentkezését tölti ki.)

Az egyetem soha nem lesz olyan ideális, ahogy sokan szeretnék, de azért a kis változásért is megéri tollat ragadni. Változni és változtatni... KELL!

M. László

Kiterezte a szennyest

Halász Géza rajza

Téli tábor Tatán

Ha vége — illetve majdnem vége — a vizsgaidőszaknak ilyenkor télvíz idején, akkor: téli tábor.

Persze a propagandagépezet már jóval előbb beindult: plakátok, hirdetések, mindenütt nagy a verseny a „potenciális szakkollégista-jelöltekért”.

Ha Rajk, akkor Tata. A színhely volt KISZ-tábor, úgyhogy minden igényt kielégít. Szemináriumi termék, előadó sok és viszonylag kényelmes fotellel, mozi, pingpongszoba, sőt még a csonak is akad külön hely. A zuhanyból néha még a meleg víz is kibukik, a kaja nosztalgiai ébresztő (óh, azok a régi, jó középiskolai tömegkonyhák...). De sebjai! Kilométeres körzetben legalább öt presszó feliratú kocsmák, az egyikben fenséges meggyes-mákos rételem (... és a krockett sem rossz, a virsli meg bősős...). Meglepően sok az első, még azután is, hogy rájönnek: míg az öregek ebédig horgásznak (kivéve persze a koránkező tanárral „ellátott” kurzusok tagjait), az elsők a természetbe menekülnek. És ugye, ki merészel késni, amikor kialakult kurzusvezetők néznek ki morózusan arcukból és a játékelmet, a tőzse vagy éppen a vezetés-szervezés felémelő témájában vezetnek elő a bennük hosszú évek alatt felgyülemltet tudást.

Üzenet Papp Zsoltnak

„Engem a kiabálásnál sokszor jobban érdekel a csend. A hallgatás miérte — olvasom a Magyar Hírlapban V. Balint Eva cikket. — Talán ezért is tartottam fontosnak, hogy megdudjam, miért hallgat Papp Zolt. Az a szociológus-filozófus, aki könyvet tudott írni a válság filozófiájáról, a konszervatív, kormetszeteket vessit, és éveken át vezette a televízióban a Tudósdobot.

— Szóval, kinek, minek, miért, mi ellen hallgat Papp Zolt?

— Nagyon köszönöm a megtisztelő figyelmet — válaszolja a kérdezett, majd így folytatja: — Azt gondolom, hogy most szólnak azok, akik korábban nem vagy ritkábban szólalhattak meg. Ez így van rendjén (kiemelés az újságban). Másrészt, amikor egy megtisztelő rádiós vagy tévés interjúval megköszönve, elfáradt után a közeljövőben, mindig javasoltam egy-két tíz évvel fiatalabb szakembert. Azt hiszem, ez a dolgok rendje (ez is az újság kiemelése)."

Hát, hogy is mondjam?... Szóval, éppen nem ez az „dolgozó rendje”. Legalábbis szerintem. Igaz, a nyolcvanas évek során én is Papp Zolt vitaköréin, szemináriumi borszárdán reformerem. Es akkor bizony nem ilyenek képzelték a rendet. Fontosnak tartottam, és most is fontosnak tartom az ide fátalagságot, a lenyűgölést, a feltörekvő, friss szakértelem, szeretem a meghöklentő újszerűséget (ezért nem szeretem a felpuffadt, eszesem arcú politikai kiáltókat, a manórosan torzborz ifjú véneket), kedvelek minden forradalmat, ám van, ami nem konvertálható. Van, amihez egyedül Papp Zolt ért Magyarországon, vagy rajta kívül csak kevesen.

Eszembe jut az Élet és Irodalom egyik régebbi számának vezércikke. A cikkben Papp Zolt egyebek mellett azt az értelmesen elítelt jellemzőt, amely az elmúlt évtized végén az „ideológiai reformot” kénytelenített a közvélemény elé, idézem:

„Kibúvó most már nincs, a cikket meg kell írni. Az ember

Persze a téli tábor nem fenéki kurzus. Ebéd után, vacsora előtt, vacsora után s olykor vacsorába nyúlóan következik az előadások, Sokan adnak elő sokféléről: *Angyal Ádám* magáról; holland tanácsadók tanácsairól; *Szilágyi Ákos* a Szovjetunió előtti álló alternatíváiról; *Varga Júlia* az oktatásfinanszírozásról; *Richard Nyerges* a vállalati pénzügyekről (angolul); *Nagy Márta* a versenyhivatalról; *Eckhardt Tibor* a külker. politikáról; *Boltevicz Pál* teológus az egyházakról és a pluralizmusról; *Báán László* a Fideszről, azon frissiben. Vitaköznek is: *Greskovits Béla* és *Mandel Miklós* a világlaklításról.

Ha éjszaka, akkor móka, kacagás, kikapcsolódás, szórakozás stb. Táncházt magyarraj és kecsua indiánul, videoklub, ulti, csocsó, pingpong és „vér-re menő” *Gombás Gábor* éjszakai sportok kupája. Aztán reggel minden kezdődik elől. Az „újoncok” maradnak végig: tehát jól érzik magukat (mert ugye, van hova menniük egyébként). A kollégisták is maradnak: tehát ők is jól érzik magukat (vagy nincs hova menniük...). Ugy tünik, mindenkinek jól érzi... magát... egymást... a hideget... barmit...

U. I.: A téli tábor jó volt. Részlet egy DB-jegyzőkönyvből.

Sugár is Kedves!

Sajnálattal vetjük észre, hogy a hallgatók legkedvesebb tanárainak listájából kimaradt Sugár András neve. Tőle és az olvasóktól is elnézést kérünk emiatt.

Csak semmi fellázulás — morogja az ember. A karszűkítő kékbelet a fűdohány dombja varázsolja kempingszállat, mellé tükre a firenzei kék napernyő, az asztalra a gép, bele a papír. Előül, úgy érzi, ő a kapitány. Gyereink.

Ugye! Annak az embernek, aki ennyire pontosan, ilyen odafigyelő okosságal, ugyanakkor éterien finom ironiával és önironiával ír, annak az embernek a hallgatása nagy-nagy rendtelenségre utal. Mert nem az a mi bajunk, hogy pesszimisták vagyunk (különben nem is vagyunk pesszimisták), nem az a bajunk, hogy csak kevesen csüggenek a parlamentári vezerszónokok ajakán nyálszivárogtató „mosolygással”, hogy nem utálnak eléggé és főleg nem vetik szóra a fűdohányista plúttoktatást, hogy nem gyűlölik (pontokban: hogy nem szeretjük) a piszorrozu karvalyotokat, hanem az a mi bajunk, hogy elhallgatott, elcsendesült az igazi elit. Egy-két kivételtől eltekintve. És ez azért baj, mert egyszerűen nincs mit olvasnunk (néhány kivételtől eltekintve). Kurvára unalmas így az élet. Papp Zolt nem pusztán arra kell, hogy „kormetszeteket vessen” nekünk, hogy látkoztasson, orientáljon, elemezze és értékelje a mindenkori helyzetet (az ilyesmiért ott van az a rengeteg buta ember — öreg és fiatal), Papp Zolt az azért van szükség, hogy olvashassunk is néha. Valami mesét. Például arról, hogy mi történik ott, ahol egyébként semmi sincsen.

Tényleg: mi volna, ha a sok-sok európai között most egy fehér ember is leülne mellénk, és elkezdene a mesét szepen? **V. L.**

„1991 bizonyosan a kilábalás éve lesz”

— Tudósítás Bod Péter Ákos előadásáról —

Közismert, hogy a közgazdászok, szakemberek körében vita folyik jelenleg a gazdasági rendszerváltásról. A vita két ellentétes véleményét hallhattuk egy részről Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter, más részről Giday Erzsébet a Gazdaság és Társadalomkutató Intézet igazgatójának előadásából. A két előadás a Pedagógus-közgazdászok továbbképzési és információs központ

(PTK) félév-előkészítő kurzusán hangzott el, január utolsó napjaiban. Előadást tartott még Agh Attila, Nagy Márta és Bácskai Tamás is. A kurzusra meghívtak voltak a felsőoktatási intézmények és a közgazdasági szakközépiskolák közgazdasággal foglalkozó oktatói. Összesen mintegy 80-120-an jelentek meg a három nap folyamán.

A PTK szokásos félévelőkészítő kurzusának nyitó előadását Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter tartotta 1991 — recesszió, vagy a kilábalás kezdete? címrel.

Az előadás két alapvető célt tűzött maga elé. Egyrészt reális helyzetképet kívánt adni gazdaságunk múlt év változásairól és idej kilátásairól. Ugyanakkor a jellemző tendenciák feltárása során fellépett az általánosan elterjedt pesszimizmussal szemben, bizonyítani kívánta, hogy vannak optimizmusra okot adó jelenségek, vannak biztató jelek, van reményünk a kilábalásra.

Az 1990-es év megítélése ellentmondásos. Általánosan elfogadott, hogy a múlt évet a gazdaság strukturális váltása, növekvő munkanélküliség és elég jelentős szerkezeti változások jellemezték. E

tendenciák értékelésében két „olvasat” is lehetséges. A válság, a recesszió, a munkanélküliség alapján sokan egyértelműen sikertelen évnék minősítik. Az optimistább megközelítés a szerkezetváltás tényéből, a vártnál gyorsabb úteméből arra következtetnek, hogy

A mai napig csak a 300 főnél több alkalmazottat foglalkoztató vállalatok adataival dolgozik. Létezik ugyan KSH statisztika az 50 főnél nagyobb cégekről is, de ezek csak óriási késséssel válnak hozzáférhetővé. Az 50 főnél kisebb vállalkozásokról pedig egyáltalán nincsenek adataink.

1990 folyamán viszont a kisvállalkozások aránya jelentősen megnőtt. Már 2325 vegyes vállalat működik. Az 51 fő alatti bejegyzett kisvállalkozások száma pedig 7492-ről 17 923-ra nőtt. Feltételezhető, hogy a teljes ipari termelés csökkenése nem, lehetett nagyobb 6-7%-nál.

A szerkezeti átalakulásának markáns bizonyítéka a külkereskedelmi forgalom struktúrájának radikális megváltozása. A rubel relációjú export részaránya 30%-ra zsugorodott, a konvertibilis export aránya 70%-ra nőtt.

A strukturális átalakulás egyik látványos megnyilvánulása az állami gazdaságirányítás, ezen belül a költségvetés szerepének átrendezése. A költségvetés terjedelme, a szabad rendelkezésű alapok jelentősen lecsökkentek. A költségvetési politika szigorúbbá vált, ellenőrzöttsége jelentősen megnőtt. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy az állami beavatkozás közvetlen esélyei összehúzódtak, a költségvetési korlát keményedett. A korábbi túlcentrálizált költségvetés után ezek a változások jó irányú elmozdulást jelentenek. Itt az a paradox helyzet, hogy miközben ezeket a változásokat szükségesnek tartjuk, el kell ismernünk, hogy a költségvetés jogos igényeket kielégítenélül hagy.

A szektorális átalakulást az iparban a nagy szervezetek széthullása, ritkulása, az ottani vezető réteg megrendülése kíséri. Különösen látványosan mutatkozik ez meg a hadiipari komplexum felbomlásában. A magán- és vegyes vállalatok előbb említett számszerű növekedése a hi-

szektorális átalakulást az iparban a nagy szervezetek széthullása, ritkulása, az ottani vezető réteg megrendülése kíséri. Különösen látványosan mutatkozik ez meg a hadiipari komplexum felbomlásában. A magán- és vegyes vállalatok előbb említett számszerű növekedése a hi-

szektorális átalakulást az iparban a nagy szervezetek széthullása, ritkulása, az ottani vezető réteg megrendülése kíséri. Különösen látványosan mutatkozik ez meg a hadiipari komplexum felbomlásában. A magán- és vegyes vállalatok előbb említett számszerű növekedése a hi-

(Mint mondotta: „Ha ezeket a számokat komolyan vehetnénk, a gazdaságnak tavaly össze kellett volna omlania.”)

Mindent el kell követnünk, hogy elkerüljük az állami szerepvállalás túlzott kiterjedését, pozitív ösztönzést kell biztosítani minden olyan területen, amely a piacváltást, a vállalkozást serkenti.

Bizonyos fokú sokkhatást válthat ki a KGST-piac összeomlása. Ennek a folyamatnak azonban május végé-

telszféraiban is nyomon követhető. E szektor hitelfelvételére 1990 első háromnegyed évében négyszeresére nőtt, az általuk elhelyezett betétek ugyancsak 3-4-szeres növekedést mutatnak.

Azt, hogy a recessziót jelző statisztikák megbízhatósága gyenge, az előadó a jövedelmek oldaláról is bizonyította. 1990. szeptember végéig a bérkiáramlás 23%-os, a társadalombiztosítási kiadások 80%-os, a vállalkozói jövedelmek 68%-os, és a szociális támogatások 180%-kal nőttek. Ez egyben azt jelenti, hogy a bérben kívüli három tétel növekedése lépeztetett az inflációval, illetve meghaladta azt. Az 1991-es év kilátárait a fentiek alapján az előadó a következőképpen foglalta össze:

A kiinduló helyzet, tehát

az 1990-ben létrehozott alap jobb, mint amilyent a statisztika rázítani képes.

a 90-es évet önmagában nem szabad minősíteni.

Ha a tavaly elindult szerkezeti átalakulás, az egyéb pozitív tendenciák tovább folytatódhatnak, ha tehát az idei év pozitív elmozdulást eredményez, ez utólag javíthatja a 90-ről kialakított értékítéletet is.

Az ipar tavalyi outputját jellemző fő gazdasági mutatók jórésze jelentős recesszió-

ról áruklodik. A gyorsjelentés az ipari termelés 10-12%-os csökkenéséről, a munkanélküliség 10%-os növekedéséről, a rubel relációjú export 27%-os visszaeséséről szól. Az előadó elismerte, hogy ezek az adatok nem lebecsülhető mértékű válságról tanúskodnak. Ugyanakkor többször

felhívta a figyelmet ezeknek az adatoknak a megbízhatatlanságára.

A magyar gazdaságstatisztikai gyakorlatot egyszóval nem

képes követni az iparban lezajlott szerkezeti átalakulást.

Milyen a magyar valóság ma, milyen a gazdaság és a lakosság teherbíró képessége, mivel néz szembe 1991-ben és '92-ben, milyen kiút és lehetőség áll előttünk, milyen teendőink vannak úgy is, mint állampolgárnak, a döntéshozattal szemben, milyen opozíciót vagy lojalitást képviseljünk, milyen vitákban vegyünk részt? — ezekre a kérdésekre kívánt válaszolni előadása során Giday Erzsébet, a Gazdaság és Társadalomkutató Intézet igazgatója, a PTK meghirdetett kurzusának utolsó előadásán.

Az ország teherbíró képességét két irányból közelítette meg, egyrészt a gazdaság teherbíró képessége oldaláról, másrészt a lakosság, mint végső teherbíró oldaláról. Mind a két esetben vizsgálatokra, empirikus adatokra támaszkodott, miközben saját kutatásán alapuló véleményét is hozzáfűzte.

A növekedési mutatók várható alakulásából azt vizsgálta, hogy vajon a gazdaság teherbíró képessége rendelkezik-e olyan tartalékokkal, pénzügyi, nyersanyag-, szelle-

kormányzat a pénzügyi oldalról, amely mögött egy rendkívül eladósodott kormányzat áll. Egy ilyen elszívó politika mellett kérdés, hol van a határa annak, amikor már lehetetlenné válik a termelés? Ha a felhalmozott készletek, a tartalékok felhasználása, felélése megtörténik, abban a pillanatban csödbe jutott vállalatok tömegével nézünk szembe. Bizonyos elemzések azt mutatják, hogy ez már '90-ben elindult, de a '91-es év az, amelyik ezeket a tartalékokat a termelési oldalról végképp felemészti, és így kezelhetlenné válik a gazdaság. Itt tehát egy összeomlott gazdaságról van most már szó — hangsúlyozta az előadó. A

8 ezer ember elbocsátásával. A kormányzat szerint ez a sokkterápia, amely a termelésbe ilyen drasztikusan avatkozik be, feláldozva a munkanélküliség, felgyorsítva az inflációt, perspektivikusan egy új technológia bevezetésével jár és három-négy év múlva egy gazdasági fellendülést eredményez. Ezzel szemben az európai példák (francia, német) elemzése azt mutatja, hogy az ilyen típusú durva beavatkozás nem segíti elő a gazdaság dinamizálását, mert nem a termelési struktúrát alakítja át, hanem majdhogynem egy úgynöki pozícióra süllyeszti azt le. A Videoton példája sajnos nagyon sok más nagyvállalat esetében is megjelent. Ez a gazdaság oldaláról a kormány rákényszerül arra, hogy bejelentse

és megpróbál — ha nem is hozza nyilvánosságra — tárgyalásokat folytatni a leírás

A teherbíró képesség határai

— Giday Erzsébet előadásában —

mi erőforrásokkal, amelyekből kiindulva a Magyarországon évek óta tartó válságos időszakot egyfajta konjunktúrává képes alakítani. 1990-ben csökkenés jellemzi a főbb közgazdasági mutatókat, de a '91-es előrejelzések is a bázis további csökkenését jelzik. Ez arra enged következtetni, hogy itt egy romba döntött, szétzilált, gazdasági alapról kell néznünk a fejlődés lehetőségét. Az előadó különösen kritikusan tekintette a beruházások, fejlesztések visszafogását, amely az elkövetkező évek nagy feszültségóciát adja. Jólval többé fog kerülni a majdani beruházás a technikai elmaradottság csökkentése érdekében, mintha ezt folyamatosan az elmúlt években is nyomon követtük volna. Az ilyen értételjes visszafogás azt tükrözi, hogy a korábbi és a mostani

gazdaságpolitikát képviseli, vállalatok jó része, '90-ben nem a nyereségért, hanem a fizetőképessége fenntartásáért küzdött. Ezt könyvelte el eredménynek, remélve, hogy ha néhány hónappal túléli a jelenlegi állapotot, akkor konszolidáltabb helyzetbe kerül, egy külföldi partner által, aki kedvezőbb feltételekhez juttatja őket. Jó példa erre a Videoton, melynek a fejlődési perspektívája egy olyan nagyvállalatnak a teljes tönkretételét jelenti, amely nemcsak hogy a profilját változtatja meg, hanem szinte kiiktatja a termelési struktúrából. Úgy tűnik ugyanis, hogy egy külföldi bankcég fogja megvásárolni, és a termelési struktúra változtatása helyett

nézve mutatja, hogy a teherbíró képesség túllépte azt a toleranciahatárt, ami megengedhető. Mindez annak az ideológiának a leple alatt történik, hogy az eladósodás terhet vissza kell fizetni, a fizetőképességünket fenn kell tartani. De Magyarország tulajdonképpen a törzstökét már éveken elzolt visszafizette és az újabb hitelek már a kamatok törlesztésére vesszük fel permanensen. Az a teherfétel, amit '91-re vállalt a magyar gazdaság egy ilyen háttérfeltétel mellett nem valósítható meg. Az előadó évekre visszamenve figyelve ezt a tendenciát, azokkal ért egyet, akik azt mondják, hogy Magyarország már évek óta fizetési képtelen. Előrelátva 1991 lesz az az év, amikor

Az adósságállomány kezelésének kérdésében nagy viták folynak a szakemberek és a közgazdászok között, ugyanis a jelenlegi pénzügyi lobbynak, amelyik a hatalomban ül, az a véleménye, hogy ilyen tárgyalásokat Magyarország nem folytathat, mert a hitelek jó része magánbankoktól származik, és nincsenek állami garanciák. Ezzel szemben a közgazdászoknak egy tábora nemzetközi konferenciákon külföldi szakemberekkel, világbanki kollégákkal konzultálva kiderítette, hogy a Vi-

az adósság eltörlése ma a nemzet számára a továbbélés sarkalatos köve.

Enélkül ez nem rendszerváltás, hanem bizonyos személyi csere, kormánykerék továbbgördítése. Ebből kifolyólag az előadó a jelenlegi hatalom mellett kilátástalannak látja a helyzetét, amelyik az összes többi bajainkat a lakosság mély konfliktusát se kezelni, se megoldani nem tudja, mert éppen az adósság kérdésében nincs előrelépés. Mindez elvezethet odáig — a társadalmi mozgásokat figyelembe véve

lágbank képviselői hajlandók lennének tárgyalni ez ügyben diktátumok ellenére is. Csak hogy a magyar kormány sem a Németh-, sem az Antall-kormány részéről fel sem merült a tárgyalás igénye.

Giday Erzsébet véleménye szerint ettől az adósságtól, mint káros örökségtől megszabadulhatott volna az új kormány megalakulásakor. Erre a nemzetközi politikában akkor rendkívüli lehetősége lett volna, ha a kérdést napirenden tartva nem vállalja fel az adósságot. Nyilvánvaló, hogy

—, hogy jövő évben új választások kiírását fogják követelni. Ezt követően az előadó ráért a lakosság teherbíró képességének elemzésére. Mint mondotta, a lakosság ma már nagyon sérülékeny, nem védett réteg, miután a rárótt terheket nem tudja továbbhárítani. Ráadásul olyan ideológiák kente rá, hogy kutya kötelessége felvállalni a terhek 50-60-80 százalékát, mintha a korábbi hibás döntésekért alapve-

tően a lakosság nagy tömege lett volna a felelős.

Milyen terhek hárulnak a lakosságra? Januárban sokk-szerűen hatott rá a drasztikus áremelés, amely az alap-

majdnem 50 százalékos adóteher-növekedést jelent,

ami egy lakosra vetítve, majdnem 5000 forintos többlet havi kiadáshoz vezet.

A lakosság másik jelentős teherféttele a lakhatás költségei. Ez sújtja az öröklakástulajdonosokat, de a bérlakás-ban lakókat is. Ugyanis a lakbéremelés még előttük áll. Előzetes számítások szerint, egy hatvan négyzetméteres budapesti lakásnál ez két és félszeres lakbéremelést jelent. Ha hozzávesszük a járulékok költségei emelkedését, ez egy összkomfortos lakás esetében 220 és 230 százalékos emelkedéssel járhat. Az öröklakásoknál ha ki is esik a lakástörlesztés terhe, a lakás fenntartásával kapcsolatos rezsi-költség nagyon komoly ter-

A felmérés adatai megdöbbentők.

Egy négytagú átlagkereső családnak az átlagkeresetének 1989-ben a 45 százalékát fordította rezsi-re és élelmiszere-re, '90-ben 55 százalékát, míg '91-ben várhatóan 85-90 százalékát. 1991-ben az átlagkereset 12-13 ezer forintba becsülhető. Ebben az esetben a kereset 85 százalékát a rezsi és az élelmiszer-vásárlás tétele viszi el. A fennmaradó 15-20 százalékot közlekedésre és a gyermekek iskoláztatásának költségeire fordítják. Az adófizetés viszont lehetetlenné válik. A lakosság megpróbálna pótlólagos jöve-

Megjelenik a másodkézből való ruházkodás,

ami lényegesen olcsóbb az üzletinél. Lecsökkent a szolgáltatások igénybevétele (tisztítás, fodrászat). Ha viszont csökken a kereset, akkor a szolgáltatás is előbb-utóbb le fog épülni. Szinte nullára csökkentek a kulturális kiadások (könyv, újság). De az átlagke-

a lakosság majdnem 50 százalékának nincsenek tartalékai.

Akinek volt is, az is már '89 óta hozzányúlt, hogy a mindennapi megélhetését biztosítsa. Mindez félelmetes következményekkel járhat egy természeti katasztrófa, netántán háború esetén, amikor a lakosság szinte néhány nap alatt ilyen körülmények között tönkremehet.

Az idézett felmérés az átlagkeresetükre vonatkozott. De ma a magyar lakosság jelentős hányada a létminimumon, illetve társadalmi minimumon él, ami azt jelenti, hogy ők a jövedelmük sokkal nagyobb hányadát fordítják a rezsi-re és élelmiszere-re. Nem beszélve a munkanélküliekről (ebben az évben 300-400 ezer főre

vető fogyasztási cikkeket érintette. A másik a rezsi-költségek ugrásszerű emelkedése és a harmadik, a személyi jövedelemadó, a helyi adó. A helyi adóknál elsősorban az ingatlan és a telek után fizetendő adók a leg súlyosabbak. Kérdés, hogy az önkormányzatok képesek lesznek-e behajtani a lakosságon a helyi adókat, ha fizetési képtelenné válnak a családok. Ha mégis behajtja, akkor 1991-ben ez

het ró a családokra. Egy négytagú család esetében elérheti a 85-95 százalékot is az átlagkeresetnél. Különösen hatalmasak lesznek '91-'92-ben azoknak a törlesztési terhei, akik az otthonteremtés gondját magukra vállalták annak idején.

Az előadó ismertette intézetének azt a felmérését, amelyet 1990-ben végeztek el határozat háztartás megkeresésével. Arra kértek választ, hogy '89-ben, '90-ben és várhatóan '91-ben, hogy alakultak a lakosság megélhetési viszonyai, milyen a fogyasztási struktúra, a megakarítás lehetősége és van-e kilátás az egzisztenciális biztonságára? A három megyében és a Budapesten végzett vizsgálat országos reprezentáció-nak is elfogadható.

delemhez jutni a munkaerőpiacra, azonban erre kicsi a kereset. A láthatatlan jövedelemszerzés lehetősége is szűkül 1991-ben, így kénytelen a kiadásait csökkenteni. Miután a rezsit fizetni kell, csak az élelmiszerről lehet szó. Olcsóbb piacokon vásárol. Nagyon nagy jelentőségűvé válik az úgynevezett fekete piaci beszerzés, a „KGST”- és egyéb piaci lehetőségek.

A vizsgálat szerint csupán néhány százalékot tesz ki a ruházkodásra fordított kiadás is. De kiderült, hogy ma

emelkedhet a munkanélküliek száma). Ők a munkanélküliek közül még a rezsit sem tudják fizetni, csak a biológiai fenntartást tudják biztosítani saját maguk és családjuk számára. Ha ezekkel a folyamatokkal és a várható 38 százalékos inflációval számolunk 1991-ben, akkor fokozatosan fizetési képtelenné válhatnak a középréteghez tartozó konszolidáltabb családok is, minél következtében az az elképzelés, hogy a kormányzat a költségvetésben jelentősen arra számít, hogy az adó a lakosságtól hajtja be, egyszerűen illúzióvá válik, nem valósítható meg.

H. E.

Egy rektorjelölt?

Európai intézmények, Európa-politika

Az európai egység dinamikája és az „Európa-építés”

Az európai egység, az európai federalizmus gondolatköre egyszerre régi keletű és modern. Jóllehet már a második világ-háború előtti nemzetközi rendszerben is számos eszmearamlat törekedett Európa politikai és gazdasági egységesítésére, ezen törekvések 1945 után új dimenzióra tettek szert. A pusztító „európai polgárháború” után ekkor új minőségű rendszer létrehozásának igénye fogalmazódott meg, amely a nemzetállami szuverenitások anarchikus rendjén és a közöttük érvényesülő hatalmi egyensúlyi mechanizmusokon kívül a nemzetközi kooperáció új intézményeinek, formáinak és tartalmi elemeinek bevezetését kívánt „működő békerendszert” teremteni. Ezen törekvések az elmúlt negyvenöt év folyamán intézmények és strukturák zavarba ejtő sokféleségét hozták létre Európában, amelyeket — a könnyebb áttekinthetőség végett is — érdemes valamiféle tipológiába foglalni. Annál is inkább, mert ezen intézmények az „egységes Európa” különböző vízióit testesítik meg, különféle államszervezeteket tömörítenek és a szupranacionalitás egymástól eltérő lépcsőfokait képviselik.

„Strasbourg-Európa”: Európa Tanács

Az európai egység gondolatának egyik legfontosabb intézményi megtestesítője az 1949 májusában létrehozott Európa Tanács; mégis a születését motiváló federalista elképzelések 1945–50 között jelentős módosulásokat is szenvedtek. Ugyanis eredeti megfogalmazásában az európai együttműködés elképzelését (nemzeti keretekben) a különböző federalista mozgalmak kezdeményezték a háború után, s ezen elképzelés elválaszthatatlanul kapcsolódott az ún. „harmadik erő” koncepcióhoz, amely a háború utáni néhány év legnépszerűbb és legelterjedtebb európai nézetének számított — élvezve szinte az egész nem-totálitárius baloldali pártjainak (szocialisták, szociáldemokraták), de az újjászerveződő keresztény-szocialista pártoknak a szimpátiáját is. Olyan önálló „európai erőközpont” víziója volt ez a II. világháború utáni nemzetközi rendszerben, amely a pluralista demokrácia és a (jórészt keynesiánus alapokon szerveződött) jóléti állam elveinek ötvözésével, külpolitikai orientációját tekintve egyenlő távolságra törekedett volna az Egyesült Államokhoz és a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolataiban; s ekképpen kísérelte meg megakadályozni, hogy a háború utáni Európa amerikai és szovjet érdekszférává szakadjon szét.

1947 után, a kialakuló „szigorú bipolaritás” rendszerében, amelyhez a Marshall-terv szovjet és kelet-európai elutasítása, a kizárólagos szovjet biztonsági övezet kialakulása („Kominform-stratégia”) mértékadóan járult hozzá a „harmadik erő” elképzelése fokozatosan teret vesztett az „atlantizmus” gondolatkövével szemben: azon meggyőződéssel szemben, hogy az erőszaknak és fenyegetéseknek szétlángoló Szovjetuniót az egységesülő „nyugati tömb” csak az Egyesült Államok állandó európai jelenlétével és segítségével képes feltartóztatni.

Gyors szupranacionális megoldások híján (ez 1949–50-ben főként a brit ellenálláson bukott meg) az Európa Tanács, amely eredetileg tehát az európai önállóság és federalizmus reprezentánsa lett volna, jelentősége mindinkább a kelet-nyugati konfliktusnak rendeződött alá. Tevékenysége mindenképp az „európai örökség” deklaratív megfogalmazására korlátozódott (jogállamiság, emberi jogok, pluralista demokrácia); igaz a tanács fontos szerepet tölt be a (nyugat) európai jogrendszernek egymáshoz igazítása, az emberi jogok kodifikálása terén. (Emberi Jogok Európai Konvenciója, Strasbourg Európa-Bíróság, Európai Szociális Charta etc.) Nota bene: Az Európa Tanács parlamenti gyűlése, amely évente általában háromszor ül össze, nem azonos az Európai Közösség(ek) 1979 óta közvetlenül választott Európa Parlamentjével, amely általában havonta egyszer ülésezik — egyébként szintén a strasbourgi Palais de l'Europe épületében.

Az Európa Tanácsra napjainkban és a közeljövőben fontos szerep várható a közös európai értékek és normák további elmélyítésében. Mivel működésének kerete a kormányközi kooperáció, s alapszerkezete nyitott, az ET formális, jogi alapjává válhat egy szélesebb európai egységesítési folyamatnak, amely tartalmában azonban nem hordoz szupranacionalitást.

„Brüsszel-Európa”: Európai Közösség(ek)

F csoportba tartoznak a nyugat-európai integráció alapját képező intézmények: az Európai Szén- és Acélközösségek (Montánunió), az Európai Atomenergia Közösség (Euratom) és az Európai Gazdasági Közösség. Az EK lényeges eleme, hogy célul tűzi ki a nemzeti szuverenitás átadását bizonyos területeken (szupranacionalitás) és teret ad a szervezet jogi önfejlődésére is. Anélkül, hogy részletesen vizsgáljuk az EK születését és fejlődési szakaszait, szükségesnek látszik kiemelni három — egymással szorosan összefüggő elemet — amelyek mértékadóan befolyásolták a fejlődési dinamikát:

Biztonságpolitikai megfontolások.

Az európai kontinens törekény egyensúlyát a nemzeti-hatalmi egyensúlyi rendszer csak korlátozottan tudta fenntartani, így a kollektív biztonság elvének gyakorlati bevezetése szükségesszerű volt. Miután német-francia megbékélésen alapuló biztonságpolitikának az Európai Védelmi Közösségben való intézményesítése kudarcot vallott, s ezt a funkciót a transzatlantizmus (és a feltartóztatás) elvein szerveződő NATO vette át, így a speciálisan európai biztonságpolitikai érdekek képviselését részben az EK-nak kellett biztosítani.

Gazdasági-szociális megfontolások.

Az életszínvonal emelésére, a teljes foglalkoztatottságra, az önfenntartó gazdasági növekedésre való igény volt a meghatározó (gazdasági) alapillére az európai integrációs törekvéseknek. Gyakorlatilag ez a nemzeti gazdaságpolitikák „összehangolását” (mikro- és makrointegráció) és — végső stádiumban — közvetlen termelési, piaci kapcsolatok egységes piaccá formálását (Single European Act) jelenti, amelynek — a szándékok szerint — politikailag is döntő integrációs impulzusokat kell eredményeznie. (spill-over hatás)

Politikai megfontolások.

Európa, amely évszázadokon át a világgazdaság és a világpolitika centruma volt, 1945 után végérvényesen elvesztette domináns pozícióját. Ez a relatív gyengeség volt az meghatározó politikai motíváció, amely az addig áthidalhatatlannak hitt nemzeti ellentétek fölött tudott nőni. Ehhez járult a szovjet fenyegetés percepciója, amely biztonsági-politikai szempontból még markánsabbá tette a relatív gyengeség tudatát a formálódó „nyugati tömb” államaiban, eképpen növelve együttműködési készségüket.

Az Európai Közösség és a kelet-közép-európai átrendeződés

Az alapvető probléma, amely az EK-nak szembesülnie kell: hogyan történhet meg Kelet-Közép-Európa betagozódása az európai nemzetközi munkamegosztásba. Az egyik elképzelés szerint a közösségnek mindenképp belső kooperációját kell erősítenie, fokoznia (vertikális modell); ezáltal válik majd képessé arra, hogy az egységes Európa húzóerejévé váljon, kialakítva saját „holdudvarait”. (Delors-terv) Később ezen periferiák egyre közelebb kerülnek a centrumhoz, s így valósul-

na meg az európai egység. E koncepció szerint az EK körül kialakuló „második kör” államai, a jelenlegi EFTA tagországok azonnal bebecsátást nyernének a közös belső piacra. (Európai Gazdasági Tér, EEE), de az intézményi döntési bástyákból (pl. bizottság) kirekesztődnek. A „harmadik kör”, a kelet-közép-európai államok valószínűsíthetően új típusú társulási szerződésekkel kötődnek a közösséghez, amelyek a kereskedelem-politikai kedvezmények és a pénzügyi támogatások új elemeit is tartalmazzák.

A másik koncepció (horizontális modell) szerint a horizontális terjeszkedés előbbre való: kihasználva az egyedülálló történelmi pillanatot Európa államait egységes szervezetbe kellene tömöríteni, amelynek magját már meglévő integrálódottsági foka és gazdasági ereje folytán amúgy is az EK jelentené. A két vetelkedő koncepció versenyében vélhetőleg döntőnek bizonyul majd az (egyesült) Németország állásfoglalása, amely egyelőre nem, pontosabban mindkét irányba elkötelezte magát; lehetségesnek tartva a két folyamat párhuzamos vezénylését. Nyilvánvaló, hogy a „keleti tartományok” csatlakozása, a hagyományos kelet-közép-európai kapcsolatrendszer miatt Németországnak a horizontális terjeszkedés is fontos. Ez a közösség belső súlypontját még inkább Németország felé tolna.

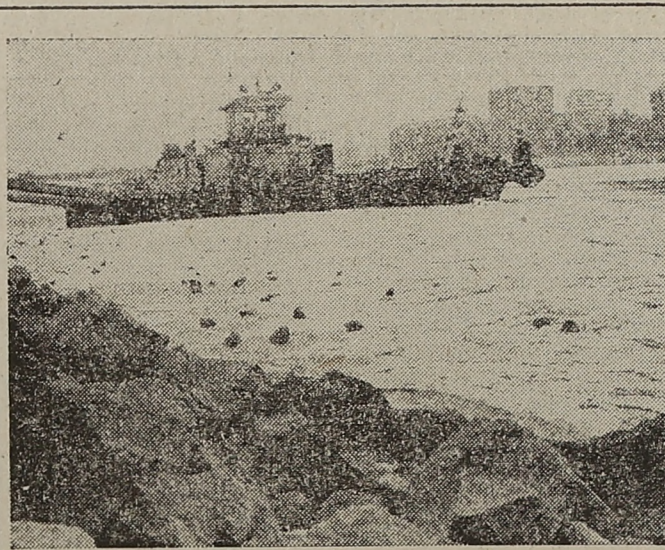
A nagyhatalmi politika veszélyei a kelet-közép-európai térségben

A kelet-közép-európai régió, amelyet a birodalmi Umgestaltung ismétlődő történelmi élménye mintáértékűen jellemez, kizárólagos szovjet biztonsági övezetből, az egypártrendszer felbomlása és a szovjet gyámhatalom meggyengülése után ismét „nyitott szférává” alakult. Fennáll azonban egy új Rapalló (Tau Roggen) körvonalazódásának veszélye; az a fenyegetés, hogy e térség valamiféle szovjet(rosz)—német kondominium-alakul. Az eddigi nyitott szovjet katonai fegyverkezést és gazdasági függőséget csak mértékében, de nem minőségében változtatták meg a kelet-közép-európai fordulatok. Ezen kisléptékű sugaras kötődése Berlin és Moszkva felé tag teret nyithat a „barátságos osztozkodás” és a „nagyhatalmi alkujátszmák” számára a mindinkább szláv politika felé eltolódó Szovjetunió és az új Németország között.

(Nyugat)európai fenntartások Kelet-Közép-Európával szemben és az „Európa-erő”

E fenntartások szerint gazdasági szempontból KKE szétzilált, parancsuralmi gazdasági alkalmatlanok a Nyugattal történő integrációra; e régió olyan gazdasági teherként zuhanhat Nyugat-Európára, amelyet az aligha vállalhat. A térség államai EK-beli csatlakozásának legfontosabb érzelmi gátja: a nyitott határok (amelyeket az esetleges csatlakozás eredményezne) problémája, hogy új népvándorlástól való félelem, amely lidércként nehezedik a brüsszeli eurokrata döntéshozókra, s megoldásként csak az integráció kirekesztő, „erő jellegének” erősítését preferálhatják. A politikai fenntartások közé tartozik annak hangoztatása, hogy a posztkommunista KKE-ban a kockázatok nem csökkentek, csak módosultak. E tekintetben főként az autoritativ kormányzati tendenciák és általában a régi kelet-európai „rákfenék” felerősödésének veszélyét tartanak: nacionalista-populista politikai (pót) mítoszok, etnikai-vallási ellentétek, korrumpáló területi viták, intolerancia etc. Ráadásul az öbölválság és a fenyegető gazdasági recesszió következtében Kelet-Európa kikerült a politikai érdeklődés középpontjából. Talán megkockáztathatjuk, hogy Európa jelenleg nem kívánja Bulgáriát, Romániát, Jugoszláviát és Lengyelországot „magához ölelni”, s habozik, bizonytalan Csehszlovákia és Magyarország ügyében is. Egyébként az is nyilvánvalóan tűnik, hogy Magyarország nem vizitek és vállvergetések révén válik majd a nyugati világ részévé, hanem olyan politika révén, amely hiteles összhangot biztosít a páneurópai külpolitikai törekvések és az európai értékeken nyugvó belpolitika között.

MEZEI GÉZA
(Nemzetközi kapcsolatok tsz.)

Jég a Dunán

HTT-pályázat

Az egyetem öntevékeny hallgatói szakmai munkájának összefogását, segítését, ösztönzését, képviseletét ellátó önkormányzati testület, a Hallgatói Tudományos Tanács (HTT) ezúton pályázatot hirdet anyagi támogatás elnyerésére.

A pályázaton részt vehetnek az egyetem szakmai, tudományos tevékenységét (is) végző öntevékeny hallgatóinak szervezetei, csoportjai, illetve bárki, aki ilyen tevékenységet kíván folytatni az 1991. szeptember 15-ig terjedő időszakban. A korábbi évek hagyományos igényei mellett az új ötleteket, kezdeményezéseket megkülönböztetett figyelemmel várjuk.

A pályázat anyagi fedezetét a Köz-Gazda Alapítvány által együttműködési szerződések útján megszerzett vállalati, intézményi támogatások biztosítják.

A rendelkezésre álló összeg 370 000 Ft.

A pályázati kéréseknek tartalmazniuk kell a tevékenység leírását, részletes költségvetést. A jelen pályázat útján elnyert pénzek felhasználásáról tételen el kell számolni 1991. szept. 30-ig. Felhívjuk azoknak a csoportoknak a figyelmét, akik az előző pénzosztásnál, 1990 őszén kaptak támogatást, hogy a pályázat feltételeinek megfelelően február 15-ig tételen el kell számolniuk. Amennyiben valamely érintett csoport a megjelölt határidőig nem tud vagy nem teljes mértékben tud elszámolni, úgy az el nem számolt pénzek visszaszállnak a HTT-re, a következő évre automatikusan át nem vihetőek, azokat újra meg kell pályázni.

A pályázati kérések beadási határideje és helye: 1991. február 15., péntek, a Hallgatói Tudományos Tanács irodája (I. em. 148.).

Az elbírálást a pályázók részvételével a HTT végzi el 1991. március elején. Hallgatói Tudományos Tanács

Dávid és Góliát Fotó: Salamon Csaba

Krisztust is megmenthette volna a nép

Eloolvastva a Pécsi Verával készült kitérő interjút (Közgazdász, 1990. december 19.), igazolva látom azokat, akik szerint a kapitalizmus csak látszólag heves moralizálással, valójában mindig az eredeti tőkefelhalmozással kezdődik. Az én munkahelyemen bekövetkezett elragadó metamorfózisok is azt mutatják, hogy az eredeti tőkefelhalmozás, mely a polgári átalakulás legundorítóbb, leggyalázatosabb szakasza, nem a lángelkű forradalmárok, az okos, érzékeny moralisták, hanem a ri-

nocéroszbőrű, gátlástalan haramiák bulija. Szerintem kétszeresen tévedtek azok, akik úgy hitték, hogy további útjaikon a kapitalizmus, vagy ahogyan mondják, a szociális (régiben szocialista) piacgazdálkodás iránt táplált értelmiségi illúziók, csalóka remények és nem fondor félelmek igazgattak bennünket. Lehet, hogy ebből az érzéki csalódásból fakad Pécsi Vera elkereskedtsége. Ő azt mondja, csalódott. Csalódott, mert nem gondolta, nem hitte volna, hogy

a „rendszerátalakítás” során az urakból urak lesznek,

a proletárok, a szellemi és fizikai robotosok pedig proletárok maradnak. Még mindig túl sokan remélik, hogy a kapitalizmus majd csak elszegényli magát és megváltozik, „leküzd” minden roncságát, csupán azért, mert egykor tisztességes emberek harcoltak (szervezkedtek, agitáltak, aláírásgyűjtögettek) muszájajóvetelért.

Olvastam a Közgazdászban, hogy Szirmai Péter tőzsdézni tanítja a fiatalokat, a nyolcvanas évek reformista aufklériszmusának jelszavával: Játssz, va tanulj a kapitalizmust! Végzetlenül tisztességes szándék az elszomorító naivitás jegyében. Mintha Szirmai, az egykori tehetséges filozófianő, még tudná, hogy a kapitalizmus más természetű dolog. Mintha nem tudná, hogy az eredményes tőzsdelovaglás hoz messze nem elegendő a tudás, ügyesség, szakértelem. Eppen fordítva: nem a tőzsdén, hanem a tőzsdé környékén, csokornyakkendős maffiózók standjain kötetnek a valódi üzletek. Márpedig a tőzsdé környékén nem első-sorban a szaktudásra van ká-pás, ott titkos információk cseréje, a legdisznóbb, legkorruptabb nagyhivatalnokok adás-vétele zajlik. Mintha Szirmai nem emlékezne rá, mintha nem a saját bőrén tapasztalta volna, hogy például a Béres-alapítványból, pontosabban a Béres Részvénytársaságból milyen félelmetes kegyetlenséggel verték ki a baskák, buták, álnok politikai ös-patkányok és tőkepenészek a hők a becület, szorgalmas szegényeket. Ha én tanárember volnék, biztosan nem tanárember tudná, hogy a kapitalizmus más természetű dolog. Mintha nem tudná, hogy az eredményes tőzsdelovaglás hoz messze nem elegendő a tudás, ügyesség, szakértelem. Eppen fordítva: nem

inkább homo morálizusokra lesz szükségünk a jövőben.

Olyan emberek megmaradására, akiknek volt erkölcsi tartásuk a múltban is. Ezért szirmai Péterek, munkások és értelmiségiek, az örökkön ki-semmeztek, a rendszerátalakítások, forradalmak és reformok nagy balekjai nem tehetnek mást: végképp leszámolva a nosztalgikus buggyant illúziókkal, meg kell tanulniuk (tanulnunk) elegánsan védekezni a régi és új urakkal,

Melyiket engedjem el?

És a nép azt kiáltotta, hogy Barabást! — Nem kiálthatta volna azt, hogy Krisztust? Vagy akkor nem teljesedett volna be az írás? Mert írva vagyon, hogy azokat, akik az emberiség megváltásáért jöttek el, gyakran előbb feszíti keresztre a nép. Majd kései utódaik mellettük állnak? Ahogy Krisztusnak is vannak ma követői?! — S nem lett volna-e jobb akkor nem azt kiáltani, hogy: Barabás? (168. Óra, 1989. május 23-i száma)

Ugye?! És itt nem is az igazán érdekes, hogy miként válik egy szándék önnön-maga parodiájává, mert tudniillik valóban porig szegyenítő kérdést döbentett belénk anno a „Jászolban Született Vass Ida”. Olyan kérdést, amelyre még maga a názáreti ember sem tudta elég jól a választ. Kiért kell kiáltanunk? Míg feszítő probléma ez. Nálunk ugyanis megintcsak a hatalmi szférákban, a kormány-

ban, a parlamentben, hivatalok párnázott ajtóit mögött magasztosul megannyi pici Krisztus, ő igen: biblikus gondokkal vívódva. Olyan Jézusok ők, akik újra csak éretünk, ismét a nemzet üdvére pirkasztják a hajnalt. Sőt, ha kell, akár költségvetést is alkotnak boldogulásunkért, éjt nappalál téve; megfeszített, mindenható, megváltó és teremtő munká-
val.

Ugye?! Itt vannak. És még jönnek mindenfelől az újabbnál újabb undokok. A régiek is átvetkeznek jelenre, hogy mind együtt, ser-téiket egymásba borzolva rö-fögienek reánk. Mi pedig hol remegve-undorodva, hol szű-zies áhitattal vakargatjuk red-ves hátukat. Csámpás, konok harcunk a disznófejű Nagyúr-al ilyen. A siker kilátástalannak tűnik. És mégis! Est-terházy Péterrel szólván: A bravúr kötelező!

VÁGRÉTI LÁSZLÓ

Egy komisz szakkollégium naplója

Széchenyis téli tábor

Szakkollégiumunk idén is megrendezi szakmai jellegű téli-táborát, amelyhez egy 80-100 személy befogadására és előadások tartására alkalmas szállót keres, kezdődött az a levél, amelyet a tábor szervezői még novemberben küldtek szét 20-30 ismert és kevésbé ismert szállóba. Akkor még nem sejtettük, hogy tömeges érdeklődés nyilvánul meg szakkollégiumunk tábora iránt. Ereztük például, hogy a propaganda jól sikerült, gyakran esténként több órát is eltöltöttünk filctollakkal, zsírkretával, neolux-szal a kezünkben, hogy minél feltűnőbb plakátokat készítsünk (pl. „Frankie goes to Várgesztes”, „UV jegyek a táborban visszaválthatók”, „szimpli dő beszűt”). Persze biztosan sokkal többet számított a beharangozott előadók névsora, a szakmai programok megszervezésére is sok figyelmet fordítottunk. Esti közönségszolgálat programjainktól azt vartuk, hogy segítenek kialakítani

ni egy egészséges buli megindulásához szükséges alaphangulatot. A programokról még lesz szó, most kanyarodjunk vissza a tábor beindításához. Néhány szálló lefoglalásában megelőztek minket, ezért egy kicsit utolsó mentőként esett a választásunk Várgesztesre. Azt tudtuk előre, hogy ez a turistaszálló még az egycsillagos hotel címének elnyerésétől is messze van. Előnyként lehetett viszont felfogni a sokágyas szobákat, és a kirándulásokra kitűnően alkalmas környezetet. Nagy hangsúlyt fektettünk a büfé választékára (mind mennyiségileg, mind minőségileg), és a tábor résztvevői is nagy hangsúlyt fektettek a büfében való fogyasztásra. Mindezek, úgy hiszem, megfelelő körítést biztosítottak a programhoz.

Első programunkat az érdekes estében tartottuk, Grandpierre Attilát láttuk vendégül. Egy

VHK-koncertfelvétellel indult a műsor.

aztán versekkel tarkított előadást hallhattunk a mindentől és a semmitől, az ezt követő kérdésszelelemben pedig a piros és a kék zoknikról is megtudtuk egy és más. (Az általa elmondottakhoz sajnos épp egy ilyen néhány soros protokoll-beszámoló illik a legkevésbé).

A csütörtöki előadások közül elsőként Harold Heidenrichét kell megemlítenem, aki a dél-afrikai nagykövetség munkatársaként hazája politikai helyzetéről adott elő, különös tekintettel az apartheidre. Beszélt az ország gyarmati múltjáról, az apartheid kialakulásáról, annak mai szerepéről Dél-Afrika alkotmányában, és elemezte a napjainkban a feketék között

folyó harc, okait, előzményeit, nyeit.

Ugyanaznap köszönhetjük táborunkban Lengyel Lászlót. Előadása első részében a 80-as évek Kádár-rendszerét hasonlította össze a klasszikus szovjet típusú rendszerrel. A legnagyobb különbséget a kettő között ő abban látja, hogy Magyarországon már a hatvanas évek óta nem létezik az egyközpontú rendszer, a helyén kialakult, alkupoziciók által meghatározott rendszer pedig teljesen más sajátosságokkal rendelkezik, mint a felülről vezényelt, hierarchikus, szovjet típusú. Ez azért fontos, mert azok, akik ma a „40 éves kommunista uralom” utóhatásait teszik felelősé mindenért,

olyan valami ellen küzdenek, ami nincs.

Nem beszélhetünk ezért egy-séges pártállamról sem, hiszen a párt feladata az volt, hogy szalonképesse tegye az alkupontokat és a pártvezetők közötti alkudozások eredményeit. A rendszer bu-

kásának fő okát épp az jelentette, hogy a belső és a külső források lecsökkentek és nem tudták ellátni az alkudozások finanszírozását. A mai helyzetet elemezve pedig kifejtette, hogy

egy monopolisztikus megegyezéses gazdaság felé haladunk,

amely kifelé mutat ugyan piac-szerű jeleket, de valójában a piac felosztása a különböző érdekcsoportok kétoldalú megegyezése révén nagyrészt lezajlott. Ez az előadás a tábor legjobban sikerültjei közé tartozott, a szakkollégium egyik kiadványában hosszabb terjedelemben is közölni fogja.

Természetesen a táborban nem olyan szorosan követték egymást az előadások, mint ebben a cikkben, bőven volt idő kikapcsolódást jelentő játékokra, vetélkedőkre, vagy rövidebb és hosszabb lélegzetű kirándulásokra a környék sziklás, meredek dombjain a

teliesen hideg, de azért néha napsütéses időben. (A kirándulás képei a szerkesztőségben és a mozikban.)

Egy kirándulás utáni kora délután került sor *Levendel Júlia* előadására. Órása tudni kell, hogy férjével, *Horgas Bélával* több éve irodalmi, ökológiai kiadványokat szerkeszt, legújabb, most már több mint két éve létező folyóiratuk: a *Liget*. Ennek első számát 1986 tavaszán bezúzták, majd a III/KUL/135/1988-as számú lapalapítási engedély tette lehetővé, hogy „Magyarországon negyven év óta először spontán kezdemé-

nyezésre lap induljon”. A táborban persze kiderült, nemcsak a lapalapítás nehézsége, hanem az is, hogy az ember hogyan nyerheti vissza rég elvesztett kapcsolatát a természettel. A megoldás Levendel Júlia szerint talán az ökológia lehet, amelyet sok művelője nemcsak egyszerűen egy tudományágnak, hanem gondolkodást és erkölcsöt formáló erőnek tart.

Ugyanaznap délután érkezett meg *Litván György* történész, aki a polgári radikalizmus XIX. század végi, XX. század eleji szerepéről tartott előadást. A múlt század végének politikai áramlatait három csoportba osztva (neokonzervatívák, szociáldemokraták és polgári radikalisták) azt elemezte, hogy

az akkori magyarság két legsúlyosabb problémájára,

a társadalom polgárosodására, illetve az ország nemzeti és külpolitikai éhelyezkedésére milyen választ adtak a jelentősebb erők. Elérkezettünk a tábor utolsó napjához, amely nemcsak

a zsidóság magyarországi társadalomtörténetéről

és a modern antiszemitizmus kialakulásáról. Az előadás középpontjában az az ellentmondás állt, miszerint annak ellenére, hogy a múlt század közepe óta a zsidóság egy viszonylag gyors és mélyreható asszimilációs folyamaton ment keresztül, a magyar közgondolkodásban mégsem csökkent ezzel arányosan a zsidókérdés és az ebből eredő antiszemitizmus. Délután *Gerő András* történész gondolatait hallgathattuk arról, hogy a múlt században elkezdődött magyarországi polgárosodás eddig lezajlott időszakában milyen feudális elemek tudták megőrizni jelentőségüket. Ez a szemléletmód arra is alkalmas, hogy a modern magyar történelem több mint 140 éves időszakát korszakokra bontás helyett egységesen, mint a posztféudalizmus korát kezeljük. Az előadás során *Gerő András* azt mutatta meg, mik azok az elemek, amelyek feudális jellegük és fennmaradásuk révén jelzik a magyar társadalom- és gazdaságfejlesztésnek a klasszikus polgári fejlődéstől eltérő voltát.

Ezek az elemek részben a gazdasági struktúra szintjén, nagyrészt pedig a társadalomban követendőnek tartott értékrendben és életstílusban jelentkeznek. Konkrétan, időrendben haladva már a múlt században kimutatható, hogy az értékrendet nem a jog-egyenlőség igénye határozza meg. Annak ellenére, hogy a törvények szigorították a főrendbe való bekerülést, a kialakuló polgári réteg mégis fontosnak tartotta a feudális eredetű címek, kitüntetések elnyerését. Az ebben a korszakban épült polgári paloták is külsőleg inkább palota image-et próbáltak kelteni. A két világháború között a polgári és feudális elemek szimbiózisának leglátványosabb jele a *Horthy* által létrehozott vitézi nemesi rend és vitézi vezér intézménye, illetve címe volt. Példátlanul széles skálájára létezett az állami kitüntetéseknek (összesen 123 db), ezek nagy része feudális értékek továbbélését hirdette. Mondani sem kell, hogy milyen nagy mértékben vált ezek elnyerése presztízsé az erősödő polgárság körében is. *Gerő András* szerint 1948 után egyenesen a posztféudális struktúra teljes önkitaljesedé-

Csürdöngölő

Kövér Gyuri dalra fakadt

hosszúra nyúlt éjszakája, hanem az aznap lezajlott előadások miatt is emlékezetes marad. Délelőtt *Kovács András* szakkollégiumunk egyik kurzusának tanára tartott előadást

séről lehet beszélni. A gazdaságban pl. az állam feudális jogával élve újra bevezette a kilencedet és a tizedet a békekötésén és a beszolgáltatás formájában. A polgárosodás alapfeltételéről, a jogegyenlőségről sem lehetett beszélni, gondoljunk csak az elvtársak különböző típusaira. A polgárosodásnak a magyar fejlődésből való kiiktatására az ötvenes évek tette tehát a legdrasztikusabb kísérletet, de éppen 1956, amely így anti-feudális, polgárosodáspárti küzdelemként is értelmezhető, bizonyította be, hogy a polgárosodás teljes visszaszorítása lehetetlen. A kérdés tehát az, hogy Gerő András szerint, hogy a jelenlegi polgári fejlődés le tudja-e zárni a feudális és polgári elemek több mint 140 éves együttélésének korszakát. A Kádár-korszak negatív tapasztalatait után (nomenklatura; egyetemi felvételik kiváltságosai) sajnos nem jó jel, hogy manapság is inkább az előző rendszer privilégiumainak kiterjesztése érezhető, úgy, hogy az alapjaiban demokratikus politikai struktúrát tekintélyelvű elemekkel töltik meg.

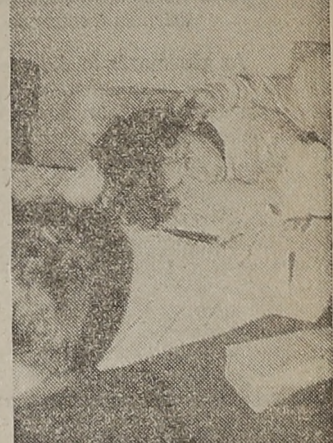
Ugyancsak szombaton köszönhetjük a táborban *Faludy György* költőt. Néhány perc alatt kötetlen beszélgetés alakult ki a vár ódon lovagtermében a költő és a jelenlétők között. (Az alkalomhoz illő bort a büfé biztosította.) Szót kellene talán ejteni még egyszer a tábor kitűnő hangulatáról, késő estétől késő hajnalig tartó beszélgetésekről, éneklésekről. Manó hajnali Kettőtől Ötig kívánság műsoráról, az alternatív discókról (azt hallgatód, amit én, nincs alternatíva), az olólórl, amit otthonfelejtettünk (vágni lehetett volna vele a füstöt), a kályha mellett ülve alvó vendégről (már csak ott volt hely?, vagy más oka volt e furcsa póznak?) Már az első éjszaka népes énekkórus alakult, amely az egymást követő éjszakai próbákon egyre jobban növelte reper-toárját a legkülönbözőbb műfajú dalokból (pl. népdalok, mozgalmi indulók), a magyar pop-rock első évtizedei). Őket az se zavarta, ha néha félbeszakította előadásukat pl. egy néhány, óras latin-amerikai táncest, vagy egy egyébként nagyon hasznos beszélgetés *Eszényi Enikő* művésznővel. Néhány élelmes szakkollégista ezt a beszélgetést ugyanis arra használta fel, hogy azzal az ürügygel, miszerint arra kíváncsiak, hányféleképpen tud a művész felolvasni egy szöveget, kezébe nyomták a szakkollégiumot népszerűsítő kiadványt. A közös programok (előadások + étkezések) közül a reggeli tűnt ki kirívóan alacsony látogatottságával (talán a kicsit korai 9 óras kezdés miatt). Végül aztán mindenki előkerült, és izgatottan találgatták rekedtségüknek vajon mi az oka? (Lehetséges válaszok: 1. füst 2. ének 3. hideg).

Mindent összefoglalva, reméljük a táborban résztvevők kellemes emlékekkel távoztak, és ugyancsak reméljük, hogy a Széchenyi szakkollégium további rendezvényein találkozunk még, beleértve ebbe a szakkollégium áprilismájusi felvételijét.

Fekete Gábor

Foltányi Árpád csoszózik, de a második féldió még hátra van

El ne aludjék... Fotó: Salamon Csaba

OTP a Vámházban?

A gazdasági hírek között olvastam, hogy „OTP-fiók nyitvatását fontolgatják a főépületben.” Ezzel kapcsolatban a következő megjegyzéseim lennének:

1. Az ügyfelek számlájának vezetése a banki alapszolgáltatásokhoz tartozik.
2. Ezt Magyarországon több bank is képes ellátni.
3. A Közgáz épülete egy reprezentatív hely.
4. A Közgáz hallgatói, tanárai és dolgozói banki szempontból nagy piacot jelentenek.
5. A hallgatók a jövőben még nagyobb piacot jelentenek.
6. Ezen piac meghódításához a Közgázon fiókot nyitó bank jelentős helyzeti előnnyel indul, még ha esetleg az épületen kívül máshol is fel lehetne venni az ösztöndíjakat.

Következtetés: Ha egy bankfiók nyitására van lehetőség a Közgáz épületében, ez a lehetőség a bankoknak sokat megér. Lehet őket versenyeztetni.

Javaslat: A Gazdasági Igazgatóság nyilván rendelkezik az OTP részletes ajánlatával. Ezen ajánlat alapján kiszámítható, hogy az OTP megnyitást fizetett volna az egyetem nyithatott volna fiókot. Ezen összeg és a (hallgatói-tanári bizottság által kiírt) tendert elnyerő bank megfelelő összege közötti különbség fele az egyetem hallgatói között egyenlő arányban kerülne szétosztásra; másik feléből plusz az OTP által fizetni szándékozott összeg egy részéből az egyetem alapítványt hozna létre, amely a valamilyen formában bajba került hallgatóknak és tanároknak nyújthatna hitelt vagy támogatást.

Válaszukat várva, üdvözlettel: Mázsa Péter

Új könyvek

Az Akadémiai Kiadó gondozásában legutóbb három figyelemre méltó könyv jelent meg:

Rácz Attila: A törvényesség és a közigazgatás. „A törvényesség mechanizmusának több elemével, különösen a hatóság jogalkalmazás törvényességének jogi garanciáival az újabb magyar jogirodalomban több monográfia és számos tanulmány foglalkozott. Elen járt ebben az elmúlt évek és évtizedek közigazgatási jogtudománya. Ez érthető is, hiszen az igazságszolgáltatás mellett elsősorban a közigazgatásban van döntő szerepe a törvényesség biztosításának. Ebből indul ki ez a tanulmány is, amikor a közigazgatási jogtudomány eddigi eredményeit felhasználva átfogóan vizsgálja a törvényesség mechanizmusának különböző összetevőit a közigazgatás elméletében és gyakorlatában.”

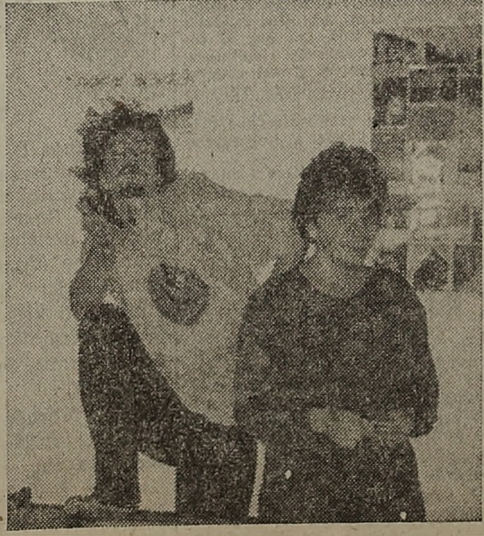
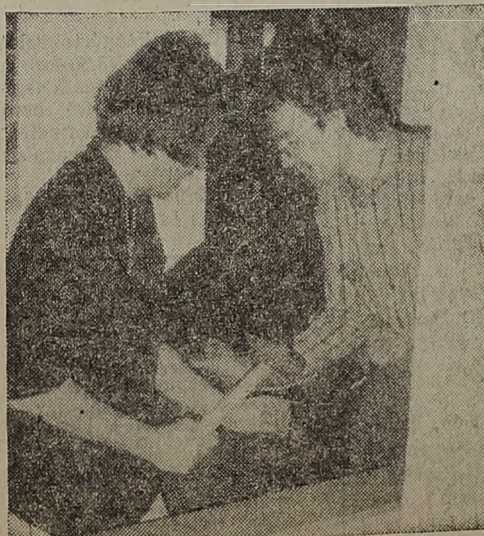
A Pszichológia a gyakorlatban sorozatban jelent meg **Perczel Tamás: Elettérkép, foglalkozási szerep, értékorientáció** című könyve. „Az egyéni életpályák alakulását befolyásoló külső és belső tényezők egymásra hatása, élet-sorszá ötvöződése érthető módon kezdettől fogva intenzíven foglalkoztatta a pszichológiát, illetve annak különböző alkalmazott területeit. Részben a tudomány fejlődésének belső törvényszerűségeiből, részben pedig az egyes ember létezésének társadalmi-környezeti determináltságából következett, hogy a legutóbbi időkig a tudományos igényű elemzés nem a létezés totalitására hanem annak egyes elkülönülő metszeteire irányul-

tak (...) Feltehetően ez a lezáratlanság is inspirálta a kutatókat arra, hogy vizsgálódásaikat kiterjesszék a korábban nem elemzett összetevőkre, elkalandozzanak más tudományterületek illetékességi körébe tartozó jelenségek felé is. Az elmúlt két évtized egyik legmarkánsabb változása, ami a pszichológia szemléletmódjának egészére igaz, a korábbi területi határok felzárulása, az integrált emberkép kialakítására való törekvés.”

Schleicher Imre: A szellemi létszám arányát befolyásoló tényezők az iparállalatoknál. „Világosra a különböző társadalmak szerkezetváltozásának lehetünk tanúi.

Általános a fizikai foglalkozásuk arányának csökkenése. Hazánkban az elmúlt mintegy 20 év alatt, kb. a hatvanas évektől a nyolcvanas évekig, a fizikai foglalkozásuk aránya az aktív keresőkön belül 83 százalékról 69 százalékra csökkent. Hasonló változásokról számolnak be más országokban megjelent közlemények. Így például az USA-ban 1977 és 1980 között, mindössze három év alatt a munkások száma 5,5 millió fővel (22%) csökkent. A BMW-gyárban egy gépkocsit előállításához ma ötödannyi munkásra, de 25%-kal több irodai munkaerőre van szükség, mint 20 évvel korábban. Számítások szerint már e század első felében (lényegesen lassúbb technikai fejlődés mellett) Nagy-Britannia és az Egyesült Államok gyártó cégeinél a produktív személyzet 100 főjére jutó igazgatási személyzet létszáma 8,6 főről 20 főre emelkedett.”

PÁROK

A

Figyelő**ÚJSÁGÍRÓ-GYAKORNOKOT KERES!**

A Figyelő gazdasági hetilap újságíró-gyakornokot keres. Azoknak a fiatal közgazdászoknak a jelentkezését várják, akik elhivatottságot éreznek a gazdasági szakújságírói pályára iránt, és a vállalatgazdaság, a menedzsment, valamint a marketing iránt érdeklődnek.

Az alkalmazás feltétele legalább egy idegen nyelv középfokú ismerete. A pályázatokat a Figyelő szerkesztőségének címére kéri 1991. március 1-ig. A jelentkezésnek tartalmaznia kell az önéletrajzt és a pályázó esetleges publikációit (például a Közgazdaságban).

Fizetés megállapodás szerint.

Cím: Budapest V., Alkotmány utca 10. 1054
Telefon: 112-7664

Pályázati felhívás!

A pénzügyi tanszék az Ipari Fejlesztési Bank támogatásával pályázatot hirdet **pénzügy szakos hallgatók részére**. A pályázaton részt vett hallgatók közül két fő egyenként 50 000,- Ft díjban részesül.

A díjak odaítélésénél a következőket vesszük figyelembe:

1. az 1990/91. tanév első és második félévében elért átlageredmény;
2. az előbbi félévekben pénzügyi tárgykból kapott osztályzatokat;
3. az augusztus 31-ig be-

nyújtott szakdolgozat két bírálója által adott osztályzatot;

4. igazolható egyéb szakmai tevékenységet (pl. TDK-dolgozat, esettanulmány) és annak színvonalát.

A pályázati szándékot **írásban, 1991. április 15-ig** kell bejelenteni a pénzügyi tanszéknek Szerletics József tanszékvezető-helyettesnél.

A díjakat 3 tagú bizottság ítéli oda, s azok kiosztására 1991. szeptemberében az évnyitói ünnepségen kerül sor.

PÉNZÜGYI TANSZÉK

Művészeti vállalkozás

Lehangoló tudomány

Az Amerikai Közgazdasági Szemlében publikált cikkek, amelyek tartalmazzák: matematikai modelleket mindenféle adatok nélkül

1972/76 50,1%
1977/81 54,0%

Wassily Leontief úr, Nobel-díjas közgazdász **elég nyers volt ahhoz, hogy megmondja a megfelelő dolgot a „matematikai betegségek”-ről, amely elsorvasztott sok elméleti közgazdászt.** A szakmai közgazdasági folyóiratokban egymást követő oldalak — írja az amerikai „Science” című magazinnak írt egyik levelében — meg vannak töltve matematikai képletekkel, amelyek matematikailag töb-

bé-kevésbé elfogadhatók, de teljesen önkényes feltevések, precíz de irreleváns következtetések.

Egy évtizeddel ezelőtt, amikor az Amerikai Közgazdasági Társaság elnöke volt, Leontief úr először figyelmeztetett, hogy az **elméleti közgazdaságtan elsodrődik a tények felől a „másvilági” matematikai modellek felé.** Beszédét megtapsolták, de senki sem vette figyelembe. „Valójában a helyzet rosszabbodott”, mondja Leontief úr.

Hogy bebizonyítsa igazát e második alkalommal megvizsgálta az Amerikai Közgazdasági Szemlében az elmúlt évtizedben publikált cikkeket. Az eredmények nem fognak sok új előfizetőt vonzani. **A tudományos dolgozatok többsége (54 százalék) matematikai modellekről szól.** A cikkeknek csak egy kisebb része tárgyal olyan kérdéseket, ami az embereket foglalkoztatja.

Leontief úr azt mondja, hogy **ő most többet dolgozik mérnökökkel, pszichológusokkal, és más tudóssal, mint közgazdással.** „mert ők tudják, hogy a valóságos világ hogyan működik”. M.

Ki nevet a végén?

„Jó tanuló jó sportoló” mozgalom versenykiírása**1. A verseny célja**

A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem tanácsa a „Jó tanuló, jó sportoló” verseny keretében, minden évben értékes díjjal jutalmazza a Közgazdaságtudományi Egyetem tanulmányokban és sportban egyaránt kiváló eredményeket elérő hallgatóit. Külön elismerésben részesülnek azok, akik egyetemünk sportegyesületében, a Közgazdaságtudományi Egyetem Sport Clubban sportolnak.

2. A verseny rendezője

A verseny rendezője az egyetem tanácsa, valamint a testnevelési tanszék.

3. Résztétel

A versenyen részt vehet az

egyetem minden nappali tagozatos hallgatója, aki az adott tanév első félévi és második félévi tanulmányi eredményével és az elért legjobb sportteljesítményével a versenykiírás feltételeinek megfelel:

— két vizsgaidőszak lecke-könyvi lezárásakor feltüntetett tanulmányi átlagok számtani középértéke alapján 3,5 vagy annál jobb teljesítményt ért el — bármely sportág bajnokságain egyéni versenyzői, illetve csapattagként az illetékes szakszövetség által igazolható eredménnyel rendelkezik.

Azoknak a hallgatóknak, akik külső egyesületek versenyzői, illetve játékosai, spor-

tolási engedéllyel kell rendelkezniük.

4. Értékelés

Az értékelési szabályzatban megállapított pontszámok alapján történik. Az egyéni verseny győztese az a hallgató, aki a legmagasabb pontszámot éri el. Pontegyenlőség esetén az nyeri meg a versenyt, aki jobb tanulmányi eredményt ér el. A győztes nevével az örökös vándordíjserlegben bevésszel örökítjük meg. A versenyre benevezett és részt vevő hallgató a tárgyfélével lecke-könyvi lezárását követően köteles tanulmányi eredményét és legjobb sportteljesítményét a testnevelési tanszéknek bemutatni és igazolni.

5. Díjazás

a) Az egyéni verseny győztese egy évig védője a közgazdaságtudományi egyetem tanácsa által alapított „Jó tanuló, jó sportoló” verseny örökös vándordíjának.

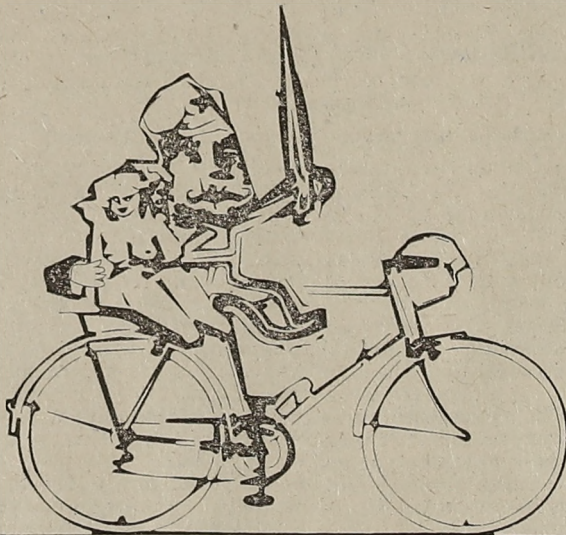
b) Az 1–3. helyezett hallgatók tiszteletdíjban részesülnek.

6. Nevezés

A versenyen való részvételre a BKE testnevelési tanszékén beszerezhető nyomtatványon lehet a folyó tanév március 15-ig nevezni.

7. Egyéb rendelkezések

A verseny lebonyolításáért, az eredmények ellenőrzéséért és az értékelésért a testnevelési tanszék felelős.

Jól teker

FALFIRKA

Valamennyiünkben egy rendőr szunnyad.

Meg kell ölni!

Egy biztos: biztonság bizonyosan nincsen.

Isten nem halt meg, csak nem talál parkolóhelyet.

Azok, akik úgy vezetnek mintha övük lenne az országút, rendszerint nem a kocsi tulajdonosai.

Segítsd a rendőrség munkáját! Lódd le magad!

Az öngyilkosság az önkritika legszélsősége formája.

A pokol üres, mert minden ördög pont itt van.

Nem kell ismerni az időjárás-jelentést ahhoz, hogy az ember tudja merről fúj a szél.

A falnak is füle van. De a ti fületek előtt is fal van.

Vesztegesd meg magad, légy boldog!

Közreadja: Kiss Tamás

Az AmCham-díj meghirdetése

Az 50 000 forintos díjat a magyarországi Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) ajánlja fél annak a diáknak, aki az amerikai-magyar üzleti, jogi, gazdasági vagy kereskedelmi kapcsolatokról tanulmányt készít.

KÉRJÜK, SEGÍTSENEK NEKÜNK, HOGY MEGISMERJÜK AZ ÉRDEKLŐDŐKET!

ALAPSZABÁLYOK

1. A szerzőnek valamely magyar főiskola vagy egyetem diákjának, valamint magyar állampolgárnak kell lennie.
2. A tanulmánynak dupla soros gépéssel körülbelül 10-25 oldalt kell kitennie.
3. A benyújtási határidő 1991. május 1., helye az AmCham irodája.
4. A tanulmányt angol vagy magyar nyelven lehet elkészíteni.
5. A benyújtás helye: AmCham, Budapest VI., Dózsa Gy. út 84/A.

Az AmCham tagjainak bizottsága választja ki a győztes tanulmányt. Ha szeretne a bizottság tagja lenni, tudassa velünk. További információért kérjük forduljon az alábbiakhoz:

Theodore S. Boone első alelnök
Telefon: 142-0560

Fáth Péter igazgató
Telefon: 142-8752

Társadalomtudományi Klub-program

A Közép-Európa Társadalomtudományi Klub következő estjére hívja meg az érdeklődőket. Hagyományainkhoz híven e félévben is túlnyomórészt határainkon túlról érkező előadókat látunk vendégül. 1991. február 14-én, csütörtökön 18 órakor a Széchenyi Szakkollégiummal közös rendezésben a csikszederi Kommunikációs Antropológia Munkacsoport (Bíró A. Zoltán, Bodó Jullanna, Gagyí József, Magyarai Nándor, Magyarai Vincze Enikő, Oláh Sándor) tart előadást a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem főépületének (IX., Fővám tér 8.) 3001-es termében. A munkacsoport 11 éve működik, 1987-ben jelent meg első közös könyvük, Néphagyományok új környezetben (Tanulmányok a folklorizmus-kutatás köréből) címmel, 1989-ben a második, „Hát ide figyelj, édes fiam...” (Esszék az ifjúságkutatás köréből) címmel.

A csoport lapját — címe: Átmenetek — az esten árusítani fogjuk. 1991. február 19-én, kedden 19 órakor a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem VIII., Makarencó u. 20. sz. épületében vendégeink a Jelenlét című kolozsvári hetilap fiatal szerkesztői: Balassy Katalin, Bíró A. Attila, Filöp László Zoltán, Irsai Zoltán, Kim Katalin, B. Kiss Botond, Kiss Szabolcs, Kusztos Enikő, Szacsay Pál. Az est fő témája: „trasszvilánum vagy posztmodern”, a romániai irodalom, képzőművészet, zene történeti fejlődése. A beszélgetést fiatal erdélyi képzőművészek kiállításai, zenei betétek, videó- és diafilmek vetítése foglalkoztatja.

A Jelenlét című lap által a romániai magyar felsőoktatás történetéről kiadott vékony könyvet és más kiadványokat a helyszínen árusítani fogjuk.

B. Kiss Tamás klubvezető

Statisztikai évkönyvek szerető gazdát keresnek

Az Országos Széchenyi Könyvtártól kaptam, 1949–1987 közötti statisztikai évkönyveket szerelnék át, adni valamely egyetemmel egységnek vagy magánüzemnek. A sorozat majdnem teljes, csak az 1959-es év hiányzik. 1949–55 összevontan van meg, 1949-ről van külön évkönyv is.

Annak érdekében, hogy ezek az — úgy gondolom — értékes könyvek a lehető legjobban hasznosul-

janak, ezennel „pályázatot” írok ki rájuk. A „pályázat” abból áll, hogy aki igényt tart a könyvekre, néhány sorban győzze meg az alkalmi „kuratóriumot”, hogy éppen neki adja a köteteket.

A „pályázatokat” az újság megjelenését követő egy héten belül az I. emelet 148-as szobába kérem leadni.

Bódis János

Gazdálkodási hírek

Elkészült az egyetem intézményi költségvetése. A tervezési körirat, melyben az állami támogatás tervezhető összegét közli a minisztérium, csak január második felében érkezett meg. Az egyetem 1991. évi állami támogatása 590 196 ezer Ft. Abszolút összegben ez több 164 876 ezer Ft-tal, mint az előző évi, de a feladatbővítéseken felül és a 20%-os bérautomatizmuson felül, csak 10%-os emelést (+ 11 442 ezer Ft) tartalmaz az inflációs növekedésre. Ha a saját vállalkozásokkal és egyéb tevékenységekkel kitermelhető rezsitérítést és nyereséget is a fenntartásunkra fordítjuk, akkor is még 45 749 ezer Ft a költségvetési hiányunk.

Andrásfalvy miniszter úr feladatult adta, hogy felül kell vizsgálnunk az ellátási kötelezettségeinket, el kell végezni a tevékenységek rangsorolását, szűkítésre kell javaslatot tenni, felül kell vizsgálni a létszámokat, és létszámcsokkentésre kell javaslatot tenni. A felszabaduló forrásokat a hiány pótlására kell fordítani.

A tarcához tartozó kilenc egyetem rektorai és gazdasági főigazgatói egyeztetették a leíratra teendő intézkedéseket. Egyetértünk abban, hogy szigorú takarékosságot kell megvalósítani, de nem tudunk olyan intézkedésre javaslatot tenni, amely az alapfeladatok köré csökkentené. A felsőoktatás erősítése lehet csak a cél, és nem a visszaszorítása. A létszám-felülvizsgálat azonban el kell végeznünk, de a felszabaduló béralapot, a feladatot ellátók bérezésére kell

fordítani, és nem villanyzámlára.

A költségvetésből nem jut beszerzésre, s egyelőre a minisztérium által biztosítandó beruházási és rekonstrukciós pénzeretéről sincs hír.

A +10%-os béremelésről még nincs konkrét intézkedés. Február 5-én mindenki 20%-kal magasabb fizetést kapott.

A költségvetésről és az 1990. évi teljesítési adatokról február 28-án kap az egyetemi tanács tájékoztatást.

★

Változott az illetményelőleghez való jutás módja. Szakszervezeti tagságtól függetlenül a bér- és munkaügyi osztályon kell kérni, a kérelmeket a jelentkezés sorrendjében, a rendelkezésre álló keret mértékéig elégtitjuk ki. Az előleg maximális összege 18 000 Ft, 6 havi kamatmentes törlesztésre.

★

Az OTP nem fogadta nagy lelkesedéssel a fióknyitási javaslatunkat, adott esetben a feltételek megteremtését (számitógépes park, távközlési feltételek stb.) is tőlünk várni kell.

Mázsa Péter javaslatával élni fogunk, s versenyztetni fogjuk a bankokat.

★

A gazdasági igazgatóság öngazdálkodó alapítvány létrehozását tervezi a dolgozói, és további, nem oktató dolgozók számára. Az alapítványi cél a dolgozók részére kamatmentes kölcsönök biztosítása és segítése.

Gazdasági igazgatóság

JELENTKEZTÉL MÁR?

Használtad már az új tornatermeket?

Ajánlataink:

röplabda
tenisz-úszás
floorball (holihoz hasonló tereben játszható játék)
cselgáncs-önvédelem
kosárlabda
labdarúgás
úszás (kórbányai uszoda)
zenés gimnasztika
gyógytestnevelés (jelentkezés orvosi papírral)

FELSŐSÖKET IS VÁRUNK!

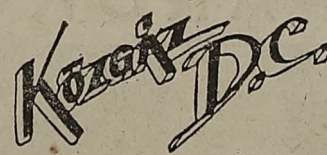
Jelentkezés: testnevelés tanszék
Kinizsi utcai épület II. emelet 256.
Minden nap: 9.00–16.00 tel.: 117-3600, 117-0233/146, 147 mellék

BARÁTI CSOPORTOK EGYÉB IGÉNYEIT IS KIELÉGÍTJÜK

(Tollas, asztalitenisz stb.)

FIZETÉS

UNIVERSITAS tagtervezlet lesz február 21-én 15.30-kor a Kinizsi utcában. Fizetés a tagtervezleten: tavalyi fel nem vett pénzek; decemberi fizetés; januári fizetés és 12 százalékos év eleji fizetési készítés. Mindezek alapján a megjelölt ajánlatos és kötelező!

A Közgazdász Diákcentrum következő műsora 1991. február 15-én, pénteken este 19.30–22.00-ig: koncert: Moho „Sapiens”; nonstop funky and soul disco (d.j.: Szeles Tibor); mozifilmek: Rövidzárlat 2. (am. sci-fi vígjáték), Bestseller (Egy bérnyilkos vallomása) (am. krimi), casino, teaház, salátabár.

1991. február 22-én, pénteken este 19.30–22.00-ig: koncert: Exotic; mozifilmek: A Híradás sztárjai (am.) Ford Fairlane kalandjai (am. vígjáték, ísz: Anrew Dice Clay).

KÖZGAZDÁSZ A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Felölts szerkesztő: Farkasinszky Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest, IX., Fővám tér 8, 1093
Telefon: 117-4548
Riadó: MKKE
91-3879. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felölts vezető: dr. Csontos Zoltán vezérigazgató
ISSN 0230-7529